

בנק ישראל

הממונה על חוק חופש המידע

דוח שנתי - 2006

(מידע שוטף על בנק ישראל)

ירושלים - סיון התשס"ז - יוני 2007

בנק ישראל

הממונה על חוק חופש המידע

דוח שנתי - 2006

תוכן עניינים

- מען לפניות הציבור
- מנהלים בבנק ישראל
- תפקידי בנק ישראל:
- נגיד בנק ישראל
- הגופים המייעצים לבנק
- המחלקה המוניטרית
- מחלקת המחקר
- מחלקת מטבע חוץ
- פעילות המשק במטבע חוץ
- הפיקוח על הבנקים
- תחום היציבות הפיננסית
- מחלקת המטבע
- חשבות הבנק
- מינהל מילואות המדינה
- מחלקת משאבי אנוש ומינהל
- המחלקה לטכנולוגיית המידע
- ריכוז נתונים על פניות הציבור לבנק ישראל
- תקציב הבנק לשנים 2005 ו-2006
- אתר האינטרנט של הבנק : **www.bankisrael.gov.il**
- רשימת מאגרי המידע הרשומים על פי חוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981
- רשימת פרסומי בנק ישראל

מען לפניות הציבור

בנק ישראל:

קפלן 2, ת"ד 780 ירושלים 91007
נחלת בנימין 69, ת"ד 1604 תל-אביב 61015
יבנה 20, ת"ד 1604 תל-אביב 61015
הממונה על חוק חופש המידע: ד"ר יוסי סעדון
טל': 02-6552211 פקס': 02-6528805
טל': 03-5640610 פקס': 03-5603518
טל': 03-5640610 פקס': 03-5661110
טל': 02-6552712/3 פקס': 02-6528812
דובר הבנק

אחראים על טיפול בפניות הציבור (לפי מחלקות):

מחלקת המחקר:	ד"ר מישל סטרבצינסקי	טל': 02-6552613 פקס': 02-6552657
מחלקת מטבע חוץ:	גבי רינה לוי	טל': 02-6552321 פקס': 02-6552160
המחלקה לפעילות המשק במט"ח:	מר שלום הרשקו	טל': 02-6552518 פקס': 02-6552533
מחלקת הפיקוח על הבנקים:	עו"ד עודדה פרץ	טל': 02-6552680 פקס': 02-6552668
המחלקה המוניטרית:	מר רועי שטיין	טל': 03-5640602 פקס': 03-5640628
מחלקת המטבע:	גבי ענת וינצקי	טל': 02-6552744 פקס': 02-6552743
מנהל מלוות המדינה:	מר חיים דרשן	טל': 03-5640779 פקס': 03-5600227
מחלקת משאבי אנוש ומנהל	גבי עידית בן-בסט	טל': 02-6552909 פקס': 02-6552916
מחלקת טכנולוגיית המידע	גבי אהובה בן שלום	טל': 02-6552241 פקס': 02-6552834
חשבות הבנק	רו"ח מרים סגלוביץ	טל': 02-6552962 פקס': 02-6535160
הביקורת הפנימית	רו"ח שולה מישלי	טל': 02-6552748 פקס': 02-6552163
המחלקה המשפטית	ע"ד דורון סלוביטצקי	טל': 02-6552796 פקס': 02-6552678
תחום היציבות הפיננסית	מר יאיר חיים	טל': 02-6552674 פקס': 02-6552665

היחידות הנותנות שירות לציבור:

דוברות והסברה כלכלית: טל: 02-6552712/3 פקס: 02-6528812

היחידה לפניות הציבור בפקוח על הבנקים: טל: 02-6552680 פקס: 02-6552668

הפקוח על הבנקים תחום יחסי בנק לקוח מידע והדרכה ללקוחות הבנקים:

http://www.bankisrael.gov.il/deptdata/pikuah/publ_inq/pniyot.php

מרכז מידע כללי במחלקת פעילות המשק במטבע טל: 02-6552521 פקס: 02-6552533

חוץ:

היחידה לפניות הציבור במנהל מלוות המדינה: טל: 03-5663366 פקס: 03-5603518

מידע על זכאות מלוות חובה ניתן לקבל באתר האינטרנט של בנק ישראל:

<https://app.boi.gov.il/wad/>

נחלת בנימין 69 תל-אביב

קבלת קהל: ימים א'-ה' בין השעות 08:00-13:30

קופות בנק ישראל: טל: 02-6552847 פקס: 02-6552036

רח' קפלן 2 ירושלים

קבלת קהל: ימים א'-ה' בין השעות 08:00-13:00

מענה קולי בנושא שערים יציגים: טל: 1212332999

מכל מקום בארץ במחיר שיחה מקומית

מרכז מבקרים לימודי: טל: 02-6552828

בימים אלו מוקם מרכז מבקרים לימודי חדש בבנק ישראל; סתיו 2007 יפתח המרכז למבקרים.

אתר בנק ישראל באינטרנט: www.bankisrael.gov.il

מידע על חשבונות מוגבלים: בטלמסר: באינטרנט:

<http://www.bankisrael.gov.il/publheb/dataheb.htm#m> 1212 332 755

מקומות בהם ניתן לעיין בהנחיות בנק ישראל הרשומים לפי חוק חופש המידע

ספריית בנק ישראל - קפלן 2, ירושלים טל: 02-6552720

מינהל מילואות המדינה - נחלת בנימין 69, תל-אביב טל: 03-5640612

קבלת קהל: ימים א'-ה' בין השעות 08:00 - 13:30

מנהלים בבנק ישראל

(יוני 2007)

פרופ' סטנלי פישר - נגיד בנק ישראל

פרופ' צבי אקשטיין - משנה לנגיד

יעקב דנון – מנכ"ל הבנק

רוני חזקיהו - המפקח על הבנקים

ד"ר קרנית פלוג - מנהלת מחלקת המחקר

ד"ר עקיבא אופנבכר - מנהל המחלקה המוניטרית

בארי טאף - מנהל מחלקת מטבע חוץ

בלפור עוזר - מנהל המחלקה לפעילות המשק במטבע-חוץ

רפאל לנקרי – מ"מ מנהל מחלקת משאבי אנוש ומינהל וממונה על החשבות

אביבה שיניצקי – מנהלת המחלקה לטכנולוגיית המידע

עו"ד ורדה לוסטהויז - היועצת המשפטית, מנהלת המחלקה המשפטית

צחי פרנקוביץ' – חבר הנהלה

מרדכי פיין - ממונה על מחלקת המטבע

יאיר חיים - ממונה על תחום היציבות הפיננסית

רו"ח שולה מישלי - המבקרת הפנימית

גבי פישמן - ראש המטה לנגיד

ד"ר אוהד בר-אפרת - הממונה על הקשרים הבינלאומיים

ד"ר יוסי סעדון - דובר הבנק

תפקידי בנק ישראל

לאחר קום המדינה נדונה במשרד האוצר שאלת הקמתו של בנק מרכזי, שכינויו אז – הבנק הממלכתי. בלחץ המאורעות נדחה הדבר, אך הצורך המיידי לבעיית הנפקת המטבע של המדינה הצעירה זירז את חקיקת "פקודת שטרי בנק, תש"ח-1948". הפקודה הסדירה את הסמכות להנפיק שטרי כסף באמנה בין הממשלה ו"בנק אנגלו-פלשתינה" – לימים "בנק לאומי לישראל".

חוק בנק ישראל התשי"ד-1954 אושר בכנסת ב-24 באוגוסט 1954, ונכנס לתוקפו ב-1 בדצמבר של אותה שנה. עם הקמת בנק ישראל הועברו אליו מחלקת ההוצאה מ"בנק לאומי לישראל" ויחידת המפקח על הבנקים ממשרד האוצר. הפיקוח על מטבע חוץ הועבר לבנק ישראל בשנת 1978.

סעיף 3 של חוק בנק ישראל קובע את תפקידי הבנק:

3. תפקידי הבנק

תפקידיו של הבנק יהיו לנהל, להסדיר ולכוון את מערכת המטבע וכן להסדיר ולכוון את מערכת האשראי והבנקאות בישראל, בהתאם למדיניות הכלכלית של הממשלה ולהוראות חוק זה, על מנת לקדם באמצעים מוניטריים –

(1) ייצוב ערכו של המטבע בישראל ומחוץ לישראל;

(2) רמה גבוהה של ייצור, תעסוקה, הכנסה לאומית והשקעות הון בישראל.

תפקידים נוספים של הבנק הם:

1. פיקוח על הבנקים.
2. ניהול יתרות מטבע החוץ של המדינה והשקעתן; פיתוח שוק מטבע החוץ והסדרתו.
3. ניהול מילווה המדינה וביצוע פעולות הממשלה בשוק ההון.
4. ייעוץ כלכלי לממשלה ומחקר בסוגיות מקרו-כלכלה וחברה.
5. פיתוח השווקים הפיננסיים.
6. הנפקת המטבע והבטחת אספקה סדירה של מזומנים במשק.
7. ניהול חשבונות הממשלה.

החל משנות השמונים ועד היום מתנהל בבנק ישראל תהליך התייעלות נרחב, ומספר העובדים צומצם בכשליש. תהליך זה התאפשר הודות ליעול שיטות העבודה ולשיפור המחשוב בבנק, וכן הודות לרפורמות שזם הבנק בשוקי ההון והכספים, שהפחיתו את מעורבותו ואת מעורבות הממשלה בהכוונת האשראי במשק. כן צומצמה משמעותית מחלקת מינהל מילווה המדינה, עקב הצטמצמות המלאי של מילווה החובה.

בבנק ישראל כיום 725 משרות (מלאות מצטברות, נכון ל-יוני 2007), מתוך כלל העובדים 54% מהם בעלי השכלה אקדמית – בכלכלה, בראיית חשבון, במשפטים ועוד.

נגיד בנק ישראל

חוק בנק ישראל מדגיש את עצמאותו של הבנק. לכן מתמנה הנגיד בידי נשיא המדינה, על פי המלצת הממשלה, לתקופת כהונה של חמש שנים.

הנגיד מופקד על ניהולו של בנק ישראל, ומתווה את המדיניות בתחומים השונים שבאחריות הבנק – המדיניות המוניטרית, מדיניות שער החליפין, ניהול יתרות מטבע החוץ, הנפקת המטבע, רישוי לבנקים ועוד.

הנגיד משמש, על פי החוק, גם יועץ כלכלי לממשלה, ולפיכך הוא משתתף בישיבות ועדת השרים לענייני כלכלה ובדיוניה הכלכליים החשובים של הממשלה.

הגופים המייעצים לבנק

לצד הגופים הפועלים בתוך הבנק, מסייעות לפעולות הבנק מספר ועדות ציבוריות בנושאים שונים:

על פי החוק ממנה הממשלה לבנק ישראל ועדה מייעצת ומועצה מייעצת לתקופה של שנתיים.
הוועדה המייעצת מונה אחד עשר חברים, שלפחות שבעה מהם אינם עובדים של תאגיד בנקאי. החוק מחייב להיוועץ בה בעניין קביעת שיעורי הנזילות והשינויים בהם.

המועצה המייעצת מורכבת מחברי הוועדה המייעצת ומעוד עשרה חברים. לפחות עשרה מחברי המועצה המייעצת אינם עובדים של תאגיד בנקאי. אין למנות לתפקידים אלה עובדי מדינה, ונהוג למנות חברים מענפי משק שונים. המועצה והוועדה מקיימות דיונים על מצב המשק ועל המדיניות הכלכלית. בדיונים מוצגות סקירות של הנגיד והמנהלים בבנק ישראל. החברים במועצה ובוועדה מעלים בפני ראשי הבנק את עמדותיהם בנושאים אלו.

הוועדה לתכנון שטרי כסף, מעות ומטבעות זיכרון ממונה בידי נגיד בנק ישראל, ומייעצת לו בענייני עיצוב השטרות והמטבעות. חבריה הם מומחים מתחומי המשפט, הארכיאולוגיה, הנומיסמטיקה, העיצוב, האדריכלות, ההיסטוריה, העיתונות ועוד.

ועדה מייעצת לענייני בנקאות הוועדה המייעצת ממונה ע"י נגיד בנק ישראל ע"מ לייעץ לו ולמפקח על הבנקים בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות. הוועדה מורכבת מחברים שהנגיד ממנה. בוועדה חברים נציג של משרד האוצר ונציג לקוחות הבנקים. דיוניה של הוועדה או של ועדת משנה שלה הם סודיים.

ועדת רשיונות הוועדה משמשת כוועדה מייעצת לענייני רישוי בנקאי ומונה חמישה חברים, מבין חברי הוועדה המייעצת שאותם ממנה הנגיד. הנגיד רשאי, לפי שיקול דעתו, ולאחר התייעצות בוועדת רשיונות לתת לחברה שהתאגדה בישראל ושאינה חברה פרטית, רשיון מוסד בנקאי ולתאגיד תושב חוץ – רשיון בנק חוץ.

המחלקה המוניטרית

א. המדיניות המוניטרית

מדיניות כלכלית מורכבת משני חלקים עיקריים – מדיניות פискаלית ומדיניות מוניטרית. המדיניות הפיסקלית מנוהלת בידי הממשלה, ומשפיעה על המשק בעיקר באמצעות תקציב המדינה - הקצאת הוצאות הממשלה ומימון (המיסוי וגיוס ההון). המדיניות המוניטרית מנוהלת בידי בנק ישראל, והיא תחום אחריותו המובהק ומוקד השפעתו על המשק. היום מקובל בהרבה מדינות בעולם וכן בישראל לנהל את המדיניות המוניטרית במסגרת משטר המכונה "משטר האינפלציה". במשטר זה הממשלה קובעת במדיניותה הכלכלית את יעד האינפלציה (בישראל מאז שנת 1992), ועל המדיניות המוניטרית לחתור להשגת יעד זה. לשנת 2003 ואילך קבעה הממשלה יעד עליית מחירים שבין 1 ל-3 אחוזים לשנה. הנסיון בעולם ובישראל מלמד, כי האינפלציה גורמת לעיוותים במערכות המשק החיוניות – הייצור, הצריכה, סחר החוץ, העבודה והשווקים הפיננסיים – ובכך היא פוגעת בצמיחה יציבה של המשק. מכאן החשיבות הרבה שמייחס בנק ישראל (כבנקים מרכזיים אחרים בעולם) להשגת יציבות מחירים לאורך זמן. הכלי המרכזי המשמש את המדיניות המוניטרית לשם השגת יעד האינפלציה הוא הריבית המוניטרית. הריבית המוניטרית משפיעה – באמצעות השווקים הפיננסיים – על הביקוש המצרפי במשק. רמה נמוכה מדי של הריבית תביא להרחבת יתר של הביקושים, ללחצים אינפלציוניים ולחרירה כלפי מעלה מיעד האינפלציה. בדומה, רמת ריבית גבוהה מידי תביא לריסון יתר של הביקושים, ולהחטאת היעד כלפי מטה. באמצעות הריבית משפיעה המדיניות המוניטרית גם על הציפיות של הציבור (פרטים ופירמות) לגבי האינפלציה בעתיד, המהוות גורם מרכזי בתהליך התאמת המחירים ע"י העסקים. לשינוי בריבית יש השלכה גם על התפתחות שער החליפין. הפחתת ריבית פועלת לעלייתו של שער החליפין ודרכו לעליית מחירים וההפך.

ב. תפקידי המחלקה המוניטרית בשנים 2005 ו-2006¹

1. גיבוש המדיניות המוניטרית

המחלקה המוניטרית משתתפת בגיבוש המדיניות המוניטרית ביחד עם מחלקות כלכליות אחרות בבנק ישראל. לצורך זה היא, בין היתר, מפתחת כלים לניתוח ולהבנת התמסורת של המדיניות המוניטרית. לשם כך עוסקים כלכלני המחלקה במחקר יישומי בתחום הכלכלה המוניטרית והמדיניות ומפתחים מודלים אקונומטריים המסייעים בגיבוש החלטות הבנק בתחום מדיניות הריבית. כלכלני המחלקה מנתחים את ההתפתחויות בשוקי ההון והכספים ומפתחים כלים לגזור מידע מהתפתחויות אלו לסייע בגיבוש החלטות על הריבית. מידע זה כולל ציפיות לאינפלציה המתבססות על תשואות בשוק ההון, תחזיות הנאספות מחזאים מקצועיים, מידע על ההתפלגות הצפויה של שער החליפין משוק אופציות המט"ח ותחזיות לריבית מעקומי התשואות בשוק האג"ח.

¹ לפירוט נוסף ראה: המחלקה המוניטרית, האינפלציה, המדיניות המוניטרית וההתפתחויות בשוקי הכספים וההון, דין וחשבון 2005.

2. תפעול הכלים המוניטריים

המחלקה המוניטרית אחראית ליישום המדיניות המוניטרית. לשם כך מפעילה המחלקה את הכלים המוניטריים המאפשרים שליטה בריבית "המוניטרית", הלא היא הריבית קצרת הטווח, בעיקר בין בנק ישראל והבנקים המסחריים. הכלי המוניטרי העיקרי הוא המכרזים המוניטריים, לפיקדונות הבנקים בבנק ישראל או להלוואות מוניטריות. מכרז מוניטרי מתבצע מידי יום ומטרתו לקבוע כמות הרזרבות בידי מערכת הבנקאות המסחרית התומכת בקביעת הריבית המוניטרית עליה החליט הנגיד בהחלטתו החודשית. המכרז יהיה לפיקדון אם מערכת הבנקאות נמצא בעודף נזילות בסיסי ובנק ישראל רוצה לספוג את העודף ואילו המכרז יהיה להלוואה (כפוף להעמדת בטחון כנגד ההלוואה) אם המערכת בגרעון נזילות בסיסי ובנק ישראל רוצה להזרים מקורות לבנקים. שינוי בעודף/גרעון בסיסי נובעים בעיקר מהזרמות או ספיגות של כספים הקשורים לביצוע תקציב המדינה. המחלקה המוניטרית מפעילה גם "פרוזדור נזילות" לבנקים – מעמידה לרשות הבנקים את האפשרות להפקיד עודפי נזילות בבנק ישראל בריבית המוניטרית פחות אחוז או ללוות מקורות מבנק ישראל (כפוף להעמדת בטחון כנגד ההלוואה) באחוז מעל הריבית המוניטרית.

המחלקה המוניטרית גם מפעילה את מערך הנזילות של הבנקים, היוצר תשתית להפעלת כלי המדיניות העיקריים וכן תורמת לתשתית הקיימת בבנק ישראל עבור מערך התשלומים במשק. חובת הנזילות היא החובה המוטלת על הבנקים להפקיד בבנק ישראל שיעור מסוים מכספי פקדונות הציבור. עד תחילת שנות התשעים שימשו שינויים בשיעורי חובת הנזילות בידי בנק ישראל מכשיר בהפעלת המדיניות המוניטרית. כיום חובת הנזילות אינה משמשת עוד מכשיר דינמי של המדיניות, ורמתה דומה למקובל במדינות המפותחות.

3. פיתוח השווקים הפיננסיים בישראל

המחלקה המוניטרית עוסקת בפיתוח השווקים הפיננסיים בישראל ובהפעלה של מגוון מכשירים מוניטריים שמטרתם העיקרית שיפור תפקוד שוק הכספים בישראל, והקניית גמישות רבה יותר להשפעת המדיניות המוניטרית. להלן הפעילויות העיקריות של המחלקה בתחום זה:

המילוה קצר המועד (מק"ם) הוא נייר ערך שמנפיק בנק ישראל לתקופות קצרות (עד שנה) ומשמש כיום כלי חשוב שבאמצעותו משפיע בנק ישראל על בסיס הכסף. מכירת מק"ם לציבור משמעותה ספיגה מבסיס הכסף הפועלת לעליית הריבית, ואילו רכישת מק"ם על ידי בנק ישראל או פדיון מק"ם לציבור, משמעותם הזרמה לבסיס הכסף הפועלת לירידת הריבית. מכשיר זה ממלא תפקיד דומה לזה של מכרזי הפיקדונות לבנקים. אולם, שלא כמו בפיקדונות, תשואת המק"ם נקבעת על פי המסחר בבורסה וכך מתאפשר לציבור להשתתף באופן אקטיבי יותר בקביעת התשואה עליו. הדבר גם מאפשר לקובעי המדיניות לקבל מהשוק היזון תמידי לגבי האפקטיביות של המדיניות. כך למשל תשואת המק"ם משמשת להערכת ציפיות הציבור לאינפלציה בעתיד ולהערכת שינויים צפויים במדיניות המוניטרית. בסוף שנת 2006 הסתיים תהליך מסודר של הגדלת משקלו של המק"ם בפעילות המוניטרית, על חשבון משקלם של פיקדונות הבנקים בבנק ישראל שהחל בשנת 2002 לאחר ביטול ההגבלה על היקף המק"ם. הנזילות במערכת הבנקאית בישראל עברה לגירעונות במהלך שנת 2006 והבנקים המסחריים בישראל החלו לקחת אשראי מבנק ישראל לצורך כיסוי הגירעונות.

מכרזי הריפו (מכר חוזר): - בנק ישראל המשיך בשנת 2006 להפעיל עסקאות מסוג ריפו במטרה לפתח שוק זה התורם לשכלולו של שוק הכספים, שטרם התפתח בישראל. במסגרת זו, בנק ישראל מוכר מק"ם לציבור (עסקת מכר) תוך התחייבות של רוכשי המק"ם למכור אותו חזרה לבנק ישראל ושל ב"י לרכוש אותו חזרה כעבור שבוע (הרכישה החוזרת). מחיר המק"ם בעסקת הריפו אחיד וידוע מראש

לפני כל מכרז, אולם למחיר המכירה החוזרת מתווספת ריבית הנקבעת במסגרת המכרז – ריבית המכרז. עסקאות ריפו מהוות כלי מדיניות חשוב בהרבה מדינות בעולם ותשתית רחבה שלהן, לצד עסקאות השאלה, חיונית לפעילותם של עושי שוק בניירות ערך. על רקע השינויים במצב הנזילות של המערכת הבנקאית כפי שתואר לעיל המחלקה המוניטרית הפסיקה בינואר 2007 את מכרזי הריפו והיא עתידה לחדשם במחצית השנייה של 2007, תוך מספר שינויים שעיקרם הפעלת עסקאות (רוורס) ריפו. במסגרת זו, בנק ישראל ירכוש מק"ם ואג"ח ממשלתי מהציבור (עסקת רכש) תוך התחייבות של מוכרי המק"ם והאג"ח לרכוש חזרה מבנק ישראל ושל ב"י למכור חזרה כעבור שבוע (המכירה החוזרת).

מכשירים פיננסיים עתידיים נוספים – פרט לעסקאות הריפו הפעיל בנק ישראל מספר מכשירים פיננסיים עתידיים נוספים הכוללים: מכרזים למסירה עתידית של מק"ם (לשלושה חודשים ולשנה) בתום שלושה עד ארבעה חודשים מיום המכרז; מכרזי אופציות הצמודות לשער החליפין של השקל כנגד הדולר – אופציות מסוג "רכש" (Call) ומסוג "מכר" (Put) לחצי שנה. הפעלת מכשירים אלה נועדה לסייע לשכלול השווקים הפיננסיים בארץ וכן לספק היצע קבוע וודאי לשוק ולשמש כסמן לאופציות דומות הקיימות בשוק ההון. מבדיקה שערכה המחלקה המוניטרית נראה כי מכרזי האופציות שקל-דולר של בנק ישראל השיגו את מטרתם בפיתוח שוק הנגזרים על שער הדולר בישראל ואין עוד צורך בסמן בשוק הנגזרים. זאת, לאחר שהשוק התפתח מאוד בשנים האחרונות. כידוע, כיום מתבצעות עסקאות בנגזרים בהיקפים גדולים הן בבורסה לניירות ערך והן "מעבר לדלפק" (OTC) במערכת הבנקאית. שוק האופציות מפותח במיוחד בטווחים הקצרים (עד שלושה חודשים) ואילו בטווחים הארוכים מתקיימות עסקאות בהיקפים גדולים בעיקר בתקופות של אי וודאות במשק. בהתאם לזאת הוחלט באוגוסט 2006 על סיום הנפקת האופציות החל מספטמבר 2006.

מיסוד ריבית התלבור

במסגרת מאמציו של בנק ישראל בפיתוח השווקים הפיננסיים החליטה המחלקה המוניטרית לסייע גם בפיתוח שוק ה"תלבור". העסקאות הנקשרות בשוק התלבור מתבססות על ציטוטי ריבית של הבנקים המסחריים להלוואות שקליות בין-בנקאיות לתקופות שונות. ריביות ה"תלבור" נקבעות על בסיס ציטוטי הריבית של הבנקים להלוואות אלו ומשמשות נכס בסיס לנכסים פיננסיים נגזרים. ואולם, לנוכח הערכות, שרווחו במהלך שנת 2006 בקרב הפעילים בשוק ההון, כי ריבית התלבור המצוטטת אינה אינדיקציה אמينة לריבית ה"אמיתית" בעסקאות הנקשרות בפועל בין הבנקים, הוחלט, כאמור, לסייע בפיתוחו של שוק זה.

לשם הסדרת השוק הקים בנק ישראל, בשיתוף עם הבורסה לניירות הערך ונציג הבנקים, את "ועדת ריבית התלבור", שתפקידה ליצור מנגנון אשר יניע את הבנקים המסחריים המצטטים ריביות במערכות התקשורת לעשות זאת במחויבות ובשקיפות. הוועדה קבעה את ההגדרות וההנחיות לציטוטים, את רשימת הבנקים המצטטים ואת הכללים לחישוב ופרסום של שיעורי הריבית המבוססים על ציטוטים אלו – שיעורי ה"תלבור".

המחלקה המוניטרית שותפה לפיתוח מערכת זה"ב - סליקת תשלומים בזמן אמת (מערכת ה-RTGS), ובין היתר לניהול נזילות מערכת הבנקאית וניהול הביטחונות באמצעות מערכת זו. במסגרת זו המחלקה שותפה לפרויקטים בבנק ומחוצה לו העוסקים בגיבוש העקרונות לפעילות במערכת. המחלקה המוניטרית גם שותפה ויוזמת פורומים שונים בתחום שוק ההון העוסקים בפיתוח השווקים הפיננסיים במטרה לקדם נושאים ומסגרות חשובים בתחום זה, כדוגמת שוק הריפו. כמו כן נציגים בכירים של המחלקה המוניטרית חברים בדירקטוריון ובוועדות של הבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

4. פעילות בניהול החוב הממשלתי

המחלקה המוניטרית בשיתוף עם מינהל מלוות המדינה מבצעים את תפקידי בנק ישראל כסוכן הפיסקלי של הממשלה, על פי חוק בנק ישראל. לפיכך, המחלקה נותנת ייעוץ לאגף החשב הכללי במשרד האוצר לגבי ניהול החוב וגיוס ההון המקומי הסחיר ועד חודש מרץ אף מכרה עבור הממשלה את איגרות החוב ומלוות המדינה המשמשים לגיוס ההון המקומי של הממשלה. מאז חודש יוני 2006 מבוצעות הנפקות החוב של הממשלה בידי משרד האוצר.

מחלקת המחקר

תפקידי מחלקת המחקר בשנים 2006 ו-2007

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בתחומים האלה:

- תפקידה המרכזי של מחלקת המחקר בבנק הוא סיוע לנגיד במילוי תפקידו כיועץ הכלכלי לממשלה ובעיצוב המדיניות המוניטרית. מחקריהם של כלכלני המחלקה עוסקים בקשת רחבה של תחומים: מדיניות מוניטרית, שוק ההון, מאזן התשלומים, המחירים, ענפי המשק, שוק העבודה, עוני ומדיניות חברתית, תקציב הממשלה, מדיניות הכלכלית ועוד.

- הניתוחים השוטפים והמחקר הכלכלי מתנהלים בשלושה אפיקים עיקריים:

מעקב אחר ההתפתחויות השוטפות במשק וניתוחן - תוצאות מעקב זה מתפרסמות, בעיקר בדוחות השנתיים של בנק ישראל, המוגשים לממשלה ולכנסת על פי חוק בנק ישראל, וכן בסקירה הרבעונית של ההתפתחויות הכלכליות ובדוח האינפלציה החצי שנתי שבכתבתו היא שותפה במסגרת בין-מחלקתית. מחלקת המחקר עורכת גם סקר חברות רבעוני בכ-300 מפעלי תעשייה וב-330 חברות מענפי משק אחרים, וכן מפרסמת, אחת לחודש, את המדד המשולב למצב המשק שמטרתו לעקוב אחר הפעילות הריאלית.

הצעות למדיניות כלכלית - כלכלני המחלקה נוטלים חלק בגיבוש המדיניות הכלכלית ובהכנת תחזיות לטווח הביניים וניתוח רב-שנתי של תקציב הממשלה – המתפרסמים בדוחות השוטפים ובדו"ח בנק ישראל (בעבר נכתב מסמך בשיתוף עם משרד האוצר ומשרד ראש הממשלה תחת הכינוי "תקציב לאומי"). כן יוזמת המחלקה הצעות למדיניות כלכלית בהתאם לצרכי המשתנים של המשק. דוגמאות לכך הן השתתפות בהכנת התוכנית לייצוב המשק ב-1985, גיבוש התפיסה הכלכלית של התוכנית לקליטת העלייה של שנות התשעים, הרפורמות בשוקי הכספים וההון, המלצות למדיניות כלכלית לשנים 2003 עד 2008, התכנית להקטנת העוני, והצעות ליישום מס הכנסה שלילי בישראל. נוסף על כך, משתתפים חברי המחלקה בוועדות ציבוריות כגון ועדת ברודט בתחום הביטחון, הוועדה לבחינת מערכת ההשכלה הגבוהה, והוועדה למדידת העוני. כן בוחנים כלכלני המחלקה הצעות מדיניות של גופים אחרים במשק, לשם קביעת עמדתו של בנק ישראל לגבי הצעות אלו.

מחקר בסיסי - כלכלני המחלקה חוקרים סוגיות שונות על כלכלת ישראל. מחקרים אלו מתפרסמים באופן שוטף בסדרה "מאמרים לדיון", בכתב העת "סקר בנק ישראל" ובכתב עת בינלאומי, ה-Israeli Economic Review. חלק מהעבודות מפורסמות בכתבי עת נוספים בארץ, כגון הרבעון לכלכלה, ובכתבי עת בחו"ל.

מחלקת מטבע חוץ

תפקידי מחלקת מטבע חוץ בשנת 2007

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בתחומים האלה:

- מחלקת מטבע חוץ בבנק ישראל מנהלת את יתרות המט"ח, מנטרת את שוק מט"ח המקומי ומספקת שירותים בנקאיים במט"ח לממשלה ולבנקים.
- ניהול ההשקעות של יתרות מטבע החוץ הוא מתפקידיה העיקריים של מחלקת מטבע חוץ. היתרות נחוצות כדי לממן את פירעון החוב החיצוני של הממשלה, הוצאות חריגות של הממשלה על יבוא בשעת חירום, פעילויות בעטיו של משבר פיננסי, או פעילות מוניטרית. לרמה נאותה של היתרות נודעת חשיבות גם מבחינת מעמדו הבינלאומי של המשק.
- בניהול היתרות נוקט בנק ישראל, בדומה לבנקים מרכזיים אחרים, גישה זהירה, המכוונת לשלושה יעדים: שמירה על רמת נזילות גבוהה יחסית; מזעור הסיכונים הפיננסיים וסיכונים האשראי לסוגיהם; שמירה על כוח הקנייה של יתרות מטבע החוץ והשגת תשואה נאותה על ההשקעות. לפיכך מושקעות היתרות בעיקר בנכסים סחירים בעלי אופק השקעה ממוצע קצר יחסית, ובעלי סיכון אשראי נמוך, והכל בהתאם לחוק בנק ישראל.
- ההרכב המטבעי של היתרות נקבע על פי השימושים הצפויים של היתרות בהם פירעון החוב החיצוני של הממשלה, הוצאות בעת חירום ופעילויות אפשריות בעת משבר פיננסי.
- מחלקת מט"ח היא המבצעת את מדיניות שער חליפין ומנטרת את המסחר בשוק המקומי.
- האסטרטגיה שנוקט בנק ישראל בשוק מטבע החוץ היא אי-התערבות בקביעת שער החליפין, על רקע תפקודו התקין של השוק. משמעות הדבר היא מתן אפשרות לשער החליפין להשתנות באורח שוטף בהתאם לשינויים בסביבה הכלכלית, שמשמעותה מתן ביטוי לכוחות השוק.
- המסחר במטבע חוץ מתנהל בין הבנקים לבין הלקוחות ובין הבנקים לבין עצמם. בנק ישראל לא התערב במסחר במטבע חוץ בשנים האחרונות.
- בכל יום עסקים במטבע חוץ מפרסם בנק ישראל את שערי החליפין היציגים של השקל מול מטבעות זרים. שערים יציגים אלה מבוססים על השערים השוררים בשוק בעת קביעתם.
- ראוי לציין, כי השער היציג הוא אינדיקטור לשער החליפין השורר במשק, אך אין לו מעמד מחייב על פי דין. לפיכך רשאים צדדים בעסקאות הצמודות למטבע חוץ לבצען בכל שער חליפין המוסכם ביניהם.
- מחלקת מט"ח מספקת שירותים בנקאיים במט"ח כגון: ניהול חשבונות ופעילות סחר חוץ, לממשלה ויחידות סמך. כמו כן מספקת המחלקה שירותים במט"ח לבנקים המסחריים כמו ניהול חשבונות.

מחלקת פעילות המשק במט"ח

תהליך הליברליזציה שהחל בשלהי שנות השמונים, כלל ביטול הדרגתי של הגבלות שונות על חופש הפעולה, הן של משקי בית, והן של המגזר העסקי והפיננסי. התהליך הושלם ב-1 בינואר 2003, עם הסרת ההגבלה האחרונה שנותרה על המשקיעים המוסדיים. המשמעות היא, שהפיקוח על מטבע חוץ בוטל כליל, והשקל הישראלי הפך למטבע בר המרה חופשית בדומה למטבעות של המדינות המפותחות בעולם. כיום, עם השלמת תהליך הליברליזציה, קיים חופש פעולה מלא לכלל תושבי ישראל בביצוע עסקאות במטבע חוץ ועם תושבי חוץ, ולתושבי חוץ – בשקלים, ללא הגבלה בכל מה שקשור לחוק הפיקוח על מטבע חוץ. כתוצאה מכך, המשק הישראלי פתוח לתנועות חופשיות של סחורות והון. משום כך, שינויים בסביבה הכלכלית - בארץ ובעולם - באים לידי ביטוי מהיר, יותר מאשר בעבר, בשוק מטבע חוץ ובשער החליפין.

תפקידי המחלקה לפעילות המשק במטבע חוץ בשנים 2006 ו-2007

במסגרת המטלות השוטפות בעידן הליברליזציה בתנועות ההון, עוסקת המחלקה לפעילות המשק במטבע חוץ (לשעבר "המחלקה לפיקוח על מטבע חוץ") בעיקר בתחומים האלה:

- ניהול מערכת מידע על עסקאות המשק עם חו"ל ועם תושבי חוץ לצורך ניטור תנועות ההון למשק וממנו, כאחד הרכיבים המרכזיים בניהול המדיניות המוניטרית.
- ניהול מערכת מידע על מצבת הנכסים וההתחייבויות של המשק מול חו"ל, לשם השלמת הנתונים על מאזן התשלומים של המשק ועל מצבת חובות החוץ שלו.
- ניהול המידע אודות פעילות בשוק מטבע חוץ, תוך שימת לב מיוחדת לחשיפת המגזרים השונים לשינויים בשער החליפין.
- ניתוח המידע לעיל על בסיס שוטף לצורך קבלת החלטות וקביעת מדיניות.
- פרסום נתונים ומחקרים, לצורך שיפור הבנת התהליכים המתרחשים במשק והקניית מידע לפעילים ולמתעניינים בשווקים הפיננסיים. זאת, לצורך הגברת השקיפות ואספקת מידע שוטף ואמין.

חובת מסירת מידע ודיווח

ההיתר לחופש פעולה מלא בביצוע פעולות ועסקאות, המתבסס על חוק הפיקוח על המטבע, התשל"ח – 1978 מותנה בדיווחים למפקח על מטבע חוץ ובמסירת מידע למתווכים פיננסיים המועבר למפקח. הגורמים המדווחים כיום כוללים: בנקים, מתווכים פיננסיים אחרים, תאגידים, מוסדות ציבור וגם יחידים.

חשוב לזכור, כי בעידן של היעדר פיקוח, דיווח מקיף על עסקאות של תושבי ישראל במטבע חוץ ועם תושבי חוץ במטבע חוץ ובשקלים בארץ ובחו"ל, וכן על כלל פעילות תושבי ישראל במטבע חוץ או צמוד למטבע חוץ, הוא המקור היחידי למעקב אחר תנועות ההון למשק וממנו הנחוץ לניהולה היעיל של המדיניות המוניטרית ולבניית מאזן התשלומים ומצבת הנכסים וההתחייבויות של המשק.

הפיקוח על הבנקים

בשנת 2006, נוסף על הטיפול במטלות השוטפות, התמקדה הפעילות של המחלקה באלה:

הסדרת הפעילות הבנקאית

הוראות ההסדרה העיקריות שפורסמו השנה היו בנושאים: ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב, נהלים למתן הלוואות לדיור, שמירת מסמכים, יחס הון מזערי, תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון וכללי מדידה וגילוי בהתייחס לכל העסקאות של העברה ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

הערכה מוסדית ורישוי

חמש היחידות המופקדות על הערכת הקבוצות הבנקאיות והתאגידים הבנקאיים פעלו על פי תוכנית עבודה שנתית, שעסקה, בין השאר, בנושאים אלו: מעקב שוטף והערכה תקופתית של התאגידים הבנקאיים בישראל; מעקב שוטף אחר חברות בנות בנקאיות בחו"ל וחברות בנות שהן חברות כרטיסי אשראי; חשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכונים: אשראי, שוק, נזילות ותפעולי; ליווי יישום הוראות החקיקה בעקבות המלצות "ועדת בכר" על ידי התאגידים הבנקאיים; בחינת התחרות במערכת הבנקאות; הפרטת בנק הדואר ושילובו כגורם תחרותי במערכת הבנקאות.

היחידה השישית בתחום ההערכה המוסדית היא יחידת הרישוי, המטפלת בבקשות הטעונות רישוי של נגיד בנק ישראל או של המפקח על הבנקים. יחידה זו עסקה בשנה הנסקרת בנושאים אלו: הליך הפרטת "בנק לאומי לישראל בע"מ", ובמסגרתו - בדיקת קבוצת המועמדים לרכישתו שזכתה בהליך המכירה שנערך על ידי המדינה באמצעות נכסים מ.י. והחשב הכללי במשרד האוצר; פתיחת סניפים של בנקים זרים בישראל; מתן אישורים להקמת תאגידי עזר; היתרים להחזקת אמצעי שליטה בתאגידי חוץ; היתר ל"בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ" לשלוט ב"בנק אוצר החייל בע"מ"; מיזוג "הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות בע"מ" ו- "בנק עצמאות למשכנתאות ולפיתוח בע"מ" ב"הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ"; ביטול רישיונות מוסדות כספיים ל"טפחות חברה להנפקות מקבוצת בנק המזרחי", ל"משאבים חברה להנפקות של בנק המזרחי המאוחד" ול"גחלת, גמול חסכון לחינוך תיכון בע"מ"; טיפול בסוגיות שונות הנובעות מהתיקון לחוק הבנקאות (רישוי) (תיקון 13) בכנסת, לרבות פרשנות, אכיפה והיתרים.

ביקורת

היחידה לביקורת סיכוני אשראי ביצעה בשנת 2006 את המעבר המתוכנן מביצוע ביקורות מבוססות מדגמים לביקורות תהליכיות על מערכות הניהול השליטה והבקרה בתחום האשראי. במסגרת זו גיבשה היחידה מפרט ביקורת מקיף המבוסס על אמות מידה בינלאומיות, המייצגות ניהול מתקדם של סיכוני אשראי. על בסיס מפרט זה הוחל כבר ב- 2006 בביצוע ביקורות תהליכיות, חלקן כוללות וחלקן מגוריות,

בתאגידים הבנקאיים, וביצוען של אלה יימשך גם בשנת 2007. בנוסף, ביצעה היחידה במהלך 2006 ביקורות סיכוני אשראי בחברות כרטיסי אשראי, במסגרתן בוקר גם ניהול הסיכונים באמצעות מודלים סטטיסטיים. היחידה אף ליוותה בשנת 2006 פעולות שבוצעו ע"י תאגידים בנקאיים וספקים חיצוניים לקידום מערכות מתקדמות לדירוג אשראי ושינויים ארגוניים תומכים, ע"פ עקרונות שנקבעו בטיוטת קווים מנחים למערכות דירוג אשראי, שפורסמה באוקטובר 2004.

בתחום טכנולוגיית המידע (IT) הושם דגש על ביקורות בנושאים המאופיינים בסיכונים מהותיים הקשורים לניהול מערך ה-IT. לדוגמא, ניהול מערך האבטחה על היבטיו השונים, מערכות המקשרות את הרשת הפנימית לרשתות חיצוניות ומערכות מידע התומכות בפעילות עסקית בסיכון גבוה. הוגברו פעולות ביקורת מערכתיות בתחום הגיבוי, השרידות וההתאוששות מאסון של מערכי טכנולוגיית המידע, וזאת על רקע אירועי הלחימה בצפון. הביקורת הגיבה, כבעבר, על אירועים חריגים מסוימים בתחום אבטחת המידע, ובמידת הצורך הרחיבה הליכי ביקורת לטיפול מערכתי במוקדי סיכון ספציפיים. הועמקו פעולות ביקורת במסגרת ליווי תהליך ההטמעה של הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 357, והורחב היקף התמיכה המקצועית בתהליכים הקשורים להעמדת היתרים והסדרה של פעילויות ושירותים שונים שהבנקים הציעו ללקוחותיהם ובתהליכים הקשורים בהטמעת הנחיות ועדת באזל בעניין ניהול הסיכונים התפעוליים. החלה בחינת מתודולוגיות בתחום IT-Governance, ובעיקר בהקשר להערכת נאותות סקר הסיכונים בתחום ה-IT שהבנקים מחויבים בהכנתו והערכת נאותות הבקורות המיושמות על ידיהם על מנת לצמצם את הסיכונים.

היחידה לביקורת מערכות ניהול, פיקוח ובקרה (מנו"ף) המשיכה פעילותה להטמעת מסגרות מתקדמות של בקרה פנימית וליישום גישות מתקדמות ומובנות של "ביקורת ממוקדת סיכון" בתהליכי הביקורת הפנימית בתאגידים בנקאיים. נערכו ביקורות מקיפות על תשתיות המידע ואיכות הערכות הסיכונים שבבסיס תוכניות העבודה של הביקורת הפנימית, פותח מודל לאפיון ודירוג של סביבת הביקורת הפנימית בתאגיד הבנקאי, ונערכו ביקורות בהתאם למודל זה. תוצרי הביקורת משמשים גם בתהליכי בחינה של האסטרטגיה הפיקוחית הכוללת בתחומי הבקרה הפנימית. במסגרת זו נערך מסמך מדיניות מקיף בנושא הביקורת הפנימית. בביקורות לרוחב המערכת הבנקאית הושם דגש בהיערכות למניעת מעילות והונאות, על פי עקרונות שקבע המפקח על הבנקים ובהתאם לתקנים בינלאומיים במקובלים בטיפול בתחום רגיש זה.

כמו כן עסקה היחידה בעריכת טיוטת הקווים המנחים בנושא "מסגרת הבקרה הפנימית בתאגידים הבנקאיים" שהופץ בחודש יוני 2006. קווים מנחים אלו מספקים תקנים מוגדרים, שלפיהם ניתן להעריך את מערכות הבקרה בתאגיד הבנקאי, והם יכולים לשמש בסיס ליישום הוראות "סרבנס-אוקסלי" וליישום עקרונות הנגזרים מסביבת העבודה העתידית במשטר באזל 2.

יחידת ביקורת ניהול סיכונים התמקדה במהלך שנת 2006 בתחום סיכוני השוק והנזילות ובהיבטי סיכון שונים הנובעים מפעילות הבנקים בשוקי ההון. ביקורות שנערכו במהלך השנה שמו דגש מיוחד על בחינה והערכה של רכיבי תהליך ניהול הסיכונים, מעטפות הבקרה והיבטי תשתית של הפעילויות השונות היוצרות סיכוני שוק. נתיבי ביקורת מתאימים יושמו בסביבת העבודה של מודלים סטטיסטיים המשמשים בניהול הסיכונים (הנחות, תיעוד, מתודולוגיה, תהליך התיקוף ומבחני שימוש). במסגרת אלו, ניתן כיסוי

ביקורת מהותי לחדרי עסקאות, בהם מנוהלים סיכונים שוק במט"ח וכן סיכונים ש"ח / מט"ח, תוך מתן דגש לפעילותם במכשירים נגזרים.

בתחום של מניעת הלבנת הון ומימון טרור נמשך כיסוי הביקורת הנרחב במערכת הבנקאית. לצד אכיפת הנושאים שנקבעו להם כללים בהוראות החוק, הושם דגש ביקורת על בחינת היערכות המערכת כמתחייב מהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411.

מחקר

במהלך 2006 ו-2007 פרסמה היחידה מאמרים לדיון:

(1) "הקשר שבין מחזורי עסקים במשק לבין היקף האשראי הבנקאי ואיכותו על רקע הסכם באזל II; הנסיון הישראלי", מרץ 2006.

(2) "Market to Book Value Ratio in Banking- The Israeli Case", June 2006

(3) "Competition in the Banking Industry: Theoretical Aspects and Empirical Evidence from Israel in an International Perspective", July 2006

(4) "Loan Pricing under Basel II in an Imperfectly Competitive Banking Market", May 2007

בנוסף, כתבה היחידה ופרסמה את הסקירה השנתית של המפקח על הבנקים לשנת 2005, בעברית ובאנגלית.

קשרים בין-לאומיים

המשימות העיקריות שתחום הקשרים הבין-לאומיים עסק בהן במהלך שנת 2006 הן: ליווי משלחת הקרן למטבע הבינלאומי (IMF) בהתייעצויות במסגרת Article IV בפקוח על הבנקים ובבחינת נושאים פיקוחיים שונים; פגישות עם נציגי חברות דירוג בין-לאומיות (Moody's, S&P, Fitch), כולל העברת מידע; פגישות עם נציגי בנקים זרים מחו"ל העוסקים בפעילות קורספדנטית עם בנקים ישראליים; פגישות עם נציגי גופים בין-לאומיים אחרים (בתי השקעות, משקיעים מוסדיים, יועצים פיננסיים ועוד) בנושא הבנקאות הישראלית והסביבה הרגולטורית; פגישות עם נציגים של ה-BIS ושל בנקים מרכזיים בנושא הבנקאות הישראלית והסביבה הרגולטורית (בעיקר מילוי שאלונים והעברת מידע); פיתוח הקשרים עם מדינות אגן ים התיכון ואירופה במסגרת "תהליך ברצלונה" (EuroMed Market); בחינת הסכמות בתחום הבנקאות לקראת היערכות לפרויקט של Wider Europe (המכונה ENP); המשמעות של הצטרפות ישראל לארגון OECD מבחינת הפיקוח על הבנקים; פגישות עבודה עם המפקחים בשווייץ ובאנגליה בנושאים פיקוחיים "חוצה-גבולות"; השתתפות במערך המחלקתי להיערכות ליישום באזל II ובנושאים פיקוחיים העומדים על הפרק; תחילת התהליך שבסופו יחתמו הסכמים פורמאליים לשיתוף הפעולה עם רשויות הפיקוח במדינות שבהן פועלות שלוחות של בנקים ישראליים.

יחסי בנק-לקוח

היחידה לפניות הציבור

בשנת 2006 טיפלה היחידה לפניות הציבור בפיקוח על הבנקים ב – 4,176 תלונות, ו – 3,092 פניות לקבלת מידע ובקשות שונות, שנענו בכתב. 25.1% מסך התלונות שנקבעה לגביהן עמדה בשנת 2006 נמצאו מוצדקות ומוצדקות חלקית. הסכומים ששילמו הבנקים ללקוחותיהם במהלך השנה בעקבות הטיפול בפניותיהם אשר נמצאו מוצדקות הצטברו לסך של 2,300,000 ₪. בעקבות מידע שנתקבל כתוצאה מהטיפול בפניות הציבור בוצעו בשנת 2006 החזרים לקבוצות של לקוחות בסכום כולל של כ- 13 מיליון ₪. סכום זה נובע ברובו מהחזר שביצע "בנק הפועלים" בגין עיגול ריבית הלייבור לשמינית האחוז הקרובה ללא ידיעת הלקוחות.

מידע והסברה

בשנת 2006 הוסיף הפיקוח על הבנקים לאתר האינטרנט של בנק ישראל מדור חדש לצרכנות בנקאית אשר נועד להגביר את מודעות הלקוחות לזכויותיהם הצרכניות. לקוחות הבנקים והציבור הרחב יכולים למצוא באתר מידע בתחומים שונים של ניהול פעילותם הבנקאית כגון: חשבון עובר ושב, פיקדונות, מסגרות אשראי והלוואות, כרטיסי אשראי, שיקים, עמלות, משכנתאות ועוד. הנושאים נבחרו בהתבסס על הניסיון שנצבר בפיקוח על הבנקים בטיפול בסוגיות צרכניות ובתלונות של לקוחות לפיקוח על הבנקים. בנוסף למידע בנושאים בנקאיים ניתן למצוא באתר הוראות צרכניות של הפיקוח על הבנקים, סקירות ופרסומים שונים, נתונים סטטיסטיים על טיפול בפניות הציבור, בקשות שהוגשו לבית הדין לחוזים אחידים ועוד. זאת בנוסף למידע הרב שניתן לציבור באמצעות מענה לפניות טלפוניות, בכתב ובדואר אלקטרוני.

עמלות

גובשה הצעה להסדרת נושא מחירי השירותים הבנקאיים, אשר עיקרה הוא מתן סמכות, בחקיקה, למפקח על הבנקים לפקח על מחירי השירותים הבנקאיים. על פי ההצעה, יוסמך המפקח על הבנקים לפקח על מחירי השירותים הבנקאיים, בהתאם לעילות פיקוח שנקבעו. כמו כן הוצע שהמפקח על הבנקים יוסמך לקבוע את מבנה התעריפון המלא של הבנקים, השירותים שיכללו בו, שמות העמלות שיגבו בגינם, סוגיהן ודרך חישובן, וזאת במטרה לפשט ככל שניתן את תעריפון העמלות. בנוסף, כוללת ההצעה צעדים לשיפור יכולת ההתמצאות של הלקוחות במחירי השירותים הבנקאיים ויכולת השוואה בין הבנקים השונים, ובכלל זה צמצום מספר העמלות, יצירת אחידות במבנה התעריפון ובשמות השירותים הבנקאיים, יצירת תעריפונים נפרדים ללקוחות מסוימים, צמצום עלויות והקלת המעבר מבנק לבנק ועוד.

במקביל המשיך הפיקוח בעבודה השוטפת בנושא העמלות ובדק עשרות בקשות בנוגע לעדכון תעריפי עמלות רבות. בעקבות הבדיקות שנערכו על ידו התערב הפיקוח על הבנקים בחלק מהמקרים, למניעת עדכון התעריף או למניעת הכנסת עמלה חדשה. הוראות ניתנו על ידי הפיקוח על הבנקים גם בנוגע לאופן הצגת העמלות בתעריפון העמלות, במטרה להגביר את השקיפות ואת הגילוי שניתן ללקוחות.

חוזים אחידים

בנק ישראל הגיש בעבר לבית הדין לחוזים אחידים בקשה לביטול תנאים מקפחים בחוזה למתן שירותים בנקאיים באמצעות האינטרנט והטלפון הסלולארי של בנק הפועלים. זאת, לאור העובדה ששירות בנקאי באינטרנט ובטלפון הסלולארי הפך בשנים האחרונות לנפוץ ברחבי העולם, לרבות בישראל. לקוחות רבים עושים שימוש בשירות האמור, והשירות הפך זה מכבר לשירות בסיסי הניתן ללקוחות התאגידים הבנקאיים. בתאריך 9.2.06 נתן בית הדין לחוזים אחידים פסק דין בבקשה האמורה, בו קיבל את מרבית טענות בנק ישראל בנוגע לקיפוח הטמון בסעיפי החוזה, והורה על ביטולם או שינויים של סעיפים מקפחים בחוזה האמור. בעקבות פסק הדין, הורה המפקח על הבנקים לבנקים לתקן את החוזים הנוגעים למתן שירותים בתקשורת, ולהוציא מהם סעיפים שנקבעו כמקפחים על ידי בית הדין.

בפני בית הדין מונחות שתי בקשות נוספות לביטול או לשינוי תנאים מקפחים בחוזה אחיד: חוזה הלוואה לדיוור של הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות, וערבות בנקאית על פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה – 1974 של בנק מזרחי טפחות.

מידע ודיווח כספי

היחידה למידע ולדיווח

היחידה למידע ולדיווח מקבלת מדי שנה למעלה מ-4 מליון נתונים המתקבלים מכ-120 גופים המפוקחים על ידי הפיקוח על הבנקים (בנקים ותאגידי-עזר שלהם). הנתונים מתקבלים ע"ג כ-450 לוחות דיווח שונים, ונאגרים בכ-60,000 סדרות דיווח. כיום נמצאים במאגרי המידע של הפיקוח על הבנקים מעל 20 מליון נתונים במערכות הסטטיסטיות ומעל 30 מליון נתונים במערכות הפרטניות. היחידה מטייבת את הנתונים והופכת אותם למידע זמין המשרת בפירוטים שונים את המפקח על הבנקים, את העובדים ביחידות השונות של הפיקוח, את עובדי בנק ישראל ואת הציבור הרחב (בארץ ובעולם). בעזרת המידע עוקבת היחידה אחר עמידתם של הבנקים במגבלות כמותיות שונות שנקבעו בחוק הבנקאות (רישוי) ובהוראות ניהול בנקאי תקין. מידע זה מסייע למחלקה לעקוב אחר פעילות הבנקים ויציבותם. המידע מתקבל מכוח הוראות דיווח שהיחידה בונה ומעדכנת. היחידה שולחת לבנקים מידע מצרפי, כמשוב, אשר משמש אותם ככלי ניהולי וככלי להשוואת נתונים לנתוני המערכת.

היחידה מטפלת בכל שנה ביותר מ-3,000 פניות לקבלת מידע מגורמים שונים במשק ובעולם. הפניות שונות ומגוונות: כ-1300 פניות מהציבור הרחב בנושא מידע על ריביות במשכנתאות, מעל 500 פניות מגופים שונים ומהציבור הרחב בנושאי מידע על ריביות בבנקים הרגילים, כ-100 פניות בנושא מידע על שיקים חוזרים ועל התפלגויותיהם, כ-500 פניות מסטודנטים וחוקרים הזקוקים למידע לצורך עבודות מחקר וסמינריונים בנושאים מגוונים הקשורים למערכת הבנקאות, כ-100 פניות (בעיקר מהבנקים) בנושא סינוף בנקאי ואזורי סינוף. יתר הפניות הן מגופים שונים (פרטיים וציבוריים) המעוניינים גם הם במידע בתחומי הבנקאות השונים. בחלק מהמקרים המבקשים מסתפקים בקבלת הנתונים באמצעות e-mail או פקס. במקרים אחרים עובדי היחידה מכינים קבצי EXCEL גדולים, המועברים לפונים בדרכים אחרות. תדיר מפנים את הפונים, לאחר מתן הסבר על מהות הבעיה הכלכלית/פיננסית והדרכים לפתור אותה, לכתובת המדויקת שבו הפונה יכול למצוא את המידע המבוקש באתר האינטרנט של בנק ישראל. לעיתים, יש להנפיק תעודת "עובד ציבור" לצורך הגשת הנתונים לבית משפט. נציין שכמעט כל פונה מבקש הסברים בנוסף לנתונים, ועובדי היחידה מקדישים לכך זמן רב. ביחידה מתקבלות לא אחת פניות של גורמים מחוץ לישראל כמו גופי מחקר, גופי ייעוץ כלכלי, או גופים רשמיים כגון ה-BIS, IMF ועוד. המידע המסופק על ידי עובדי היחידה מסייע לגופים אלו לנתח את המערכת הפיננסית במדינת ישראל, ולעיתים אף עוזר בקביעת הדירוג של המדינה.

הפניות הרבות של הציבור הרחב בנושאים השונים מצביעות על מחסור חמור בקרב הציבור בידע ובמידע, וכן על חוסר התמצאות במכשירים הפיננסיים העומדים לרשותו: הציבור נזקק למשכנתאות כדי לרכוש דירה אולם אין הוא ער דיו למשמעות ארוכת הטווח של ההתחייבות אשר הוא נוטל על עצמו. מהשאלות המופנות אלינו ניתן ללמוד כי הציבור אינו רגיש להבדלים בריביות, ולסוגי המשכנתאות השונים, ופועל פעמים רבות על פי שמועות ולא על סמך ידע. המידע שהיחידה מספקת

לציבור נועד לאפשר לו לקבל החלטות המבוססות על עובדות ונתונים ולא על שמועות. הדבר מחייב את עובדי היחידה להקדיש זמן רב לפונים כדי לפרוש בפניהם את מגוון האפשרויות.

פונים רבים מבקשים מהיחידה מידע על חשבונות ספציפיים (כגון על חשבונות של בן משפחה שנפטר ושאלו להם מידע היכן היה חשבון זה). אין ביחידה מידע מסוג זה ועל עובדי היחידה להשיב את פני הפונים ריקם.

הבקשות לקבלת מידע מגופים שונים כוללות בין היתר נושאים כמו ריכוזיות האשראי, מהלכים שבנק ישראל יזם – כגון צמצום חריגות האשראי, סוגי השיקים שהוחזרו, פילוח של מערך הכספים בישראל, חברות כרטיסי האשראי ופריסה של סניפי הבנקים במדינה. שאלות רבות מופנות לעובדי היחידה בנושא הריביות בשווקי האשראי והפקדונות לפי סקטורים שונים, ובנושא השוק האפור.

היחידה מפרסמת (גם באינטרנט) את שיעור הריבית המירבית בשוק האפור, את הריבית הממוצעת לצורך חישוב עמלת פירעון מוקדם בבנקים למשכנתאות. כל זאת לצד מספר פרסומים נוספים: (1) "מידע שנתי על התאגידים הבנקאיים" – בחוברת המכילה מידע חמש-שנתי על מערכת הבנקאות הישראלית; (2) "מידע שוטף על התאגידים הבנקאיים" – אוגדן המכיל את המידע המעודכן המתקבל במהלך השנה על מערכת הבנקאות הישראלית; (3) "נתונים עיקריים על הפעילות של כל בנק" – פרסום רבעוני המשווה בין הבנקים על סמך מידע המופק מדוחותיהם הכספיים לציבור, (4) ספר הסניפים – מדריך לסניפי המוסדות הבנקאיים, הכולל פרטים מזהים על כל סניפי הבנקים בארץ מופיע היום רק באתר האינטרנט של בנק ישראל, והוא מתעדכן מדי שבוע.

יחידת דוחות כספיים

הסדרה:

בשנת 2006 היחידה השלימה את ההסדרה, וגיבשה הוראות דיווח לציבור בנושא העברה ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בנושאים המפורטים להלן גובשו בשנת 2006 טיוטות שנמצאות בשלבים סופיים של דיונים אשר הושלמו בתחילת שנת 2007. הדיווחים לציבור של התאגידים הבנקאיים, לרבות דיווחים לציבור בשנת 2006, הותאמו לדרישות בנושאים אלה: קביעת מתכונת דוחות לציבור של חברות כרטיסי אשראי; התאמת חישוב התשואה על ההון לשיטה המקובלת בעולם; התאמת הוראות הדיווח לציבור לתקן חשבונאות מס' 21 - רווח למניה; והתאמת הגילוי בהוראות הדיווח לציבור לתיקונים לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים, עריכת דוחות כספיים שנתיים) (תיקון מס' 1 ותיקון מס' 2 התשס"ו).

בנוסף, היחידה שלחה בשנת 2006 הנחיות לכלל התאגידים הבנקאיים המבהירות את אופן יישום הוראות הדיווח לציבור בנושאים שונים, לרבות: גילוי על הסכמי מיקור חוץ בתחום מערכות המידע בתאגידים הבנקאיים; טיפול חשבונאי במוניטין ובנכסים בלתי מוחשיים בהתאם לתקן חשבונאות מספר 20 (מתוקן); דיווח על הלוואות לדיר בדוח הדירקטוריון של תאגיד בנקאי; טיפול חשבונאי באיגרות חוב המוחזקות על ידי תאגיד בנקאי כעושה שוק; סיווג חובות בעייתיים במסגרת יישום הוראת ניהול בנקאי תקין (להלן-"הוראה") מספר 325 בדבר "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב"; איגוח הלוואות לדיר.

במקביל נמשך בשנת 2006 הטיפול בנושאי ההסדרה העיקריים להלן: 1. נושאים הקשורים לדיווח הכספי של התאגידים הבנקאיים - התאמת הכללים בדבר מדידה וגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות

מסופקים למקובל בארה"ב; התאמת הגילוי לכללים שנקבעו בנדבך 3 בבאזל 2 ובתקן דיווח כספי בינלאומי מספר 7 (IFRS 7); השאלת ניירות ערך ועסקאות רכש חוזר - הטיפול לצורך חישוב יחס הון מזערי; סעיף 404 לחוק "סרבנס-אוקסלי" בדבר האחראיות וההערכה של ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי וכן חוות דעת של רואה החשבון לגבי ההערכה של ההנהלה; טיפול בניירות ערך זמינים למכירה לצורך חישוב יחס הון מזערי; טיפול חשבונאי בהתאם לתקן חשבונאות מס' 15 – ירידת ערך של נכסים. 2. נושאים הקשורים לנורמות הנדרשות לניהול בנקאי תקין - הוראה מספר 303 בדבר תקשורת של רואה חשבון מבקר עם הגורמים המופקדים על בקרת העל; הוראה מספר 305 בדבר החשבונאי הראשי.

עריכת ביקורות:

הביקורות שנערכו במהלך שנת 2006 התמקדו בנושאים הבאים: יחס הון לרכיבי סיכון (שיתוף פעולה עם היחידה למידע ודיווח); השקעה בניירות ערך (שיתוף פעולה עם היחידה למידע ודיווח).

מושכי צ'קים ללא כיסוי (מושל"ד)

במהלך שנת 2006 חלה מגמה של עלייה מתונה במספר החשבונות המוגבלים במערכת ובמספר הלקוחות אשר הוגבלו עקב כך. בעקבות מלחמת לבנון השנייה, תוקנו תקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), התשס"ו – 2006, אשר לפיהן נדרשו הבנקים לגרוע מכלל השיקים המסורבים בחשבון, את אותם השיקים שסורבו מסיבת "אין כיסוי מספיק" בתקופה שמיום 12/7/06 ועד ליום 15/9/06 ולהסיר את ההגבלה אשר הוטלה על הלקוחות, אם הוטלה, בגין שיקים אלה. הבנקים ביצעו את הנדרש בתקנות, במהלך חודש דצמבר 2006, וכתוצאה מכך הני"ל הוזרמו על ידם כ-15,000 תנועות ביטול להגבלות בחשבונות של לקוחות הבנקים.

לפני ביטול ההגבלות בהתאם לתקנות הני"ל, נצפתה עלייה של כ-1.4% במספר החשבונות המוגבלים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ומספרם עמד בסוף חודש נובמבר 2006 על 179,223. עם זאת, בסוף שנת 2006, לאחר ביטול ההגבלות בהתאם לתקנות, עמד מספר החשבונות המוגבלים על 161,013, ירידה של כ-8.9% לעומת שנה שעברה.

גם במספר הלקוחות המוגבלים חלה ירידה בעקבות קיום הוראות התקנות. בסוף חודש נובמבר 2006 עמד מספר הלקוחות המוגבלים על 102,387, עליה של 2.6% לעומת השנה שעברה. עם זאת, לאחר ביצוע הוראות התקנות, עמד מספר הלקוחות המוגבלים על 87,936, ירידה של כ-11.8% לעומת השנה שעברה.

בשנת 2006 חלה עלייה במספר הפונים לאתר האינטרנט של בנק ישראל, ומספרם עמד על 149,597 לעומת 144,000 בשנה שעברה, עליה של 3.8% במספר הפונים למענה הקולי של חברת "טלמסר" חלה עלייה של 30.5% והוא עמד על 36,021 פונים לעומת 27,600 פונים בשנת 2005. העלייה במספר הפונים, תואמת את מדיניות הפיקוח על הבנקים להעמיד לרשות הציבור מידע באמצעים המתקדמים.

איסור הלבנת הון

חקיקה והסדרה

בשלהי השנה פורסם התיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001 (להלן - הצו). התיקון לצו כלל שלושה רכיבים עיקריים: (1) הוספו חובות בדיקה ודיווח מכוח חוק איסור מימון טרור התשס"ה-2005: בדיקת פרטי הזיהוי של צדדים לפעולה ברכוש אל מול פרטי הזיהוי של ארגוני טרור ופעילי טרור מוכרזים, וכן חובות דיווח לפי גודל וסוג הפעולה - נקבע סף דיווח של 5,000 ש"ח לגבי פעולות אל מול מדינות וטריטוריות בסיכון גבוה; (2) הצו הוחל גם על חברות כרטיסי אשראי שהן תאגידי עזר (חברות בנות של תאגיד בנקאי); שינויים נוספים לאור הניסיון שצברו הרשויות והבנקים ביישום ההוראות והאכיפה בנושא.

במקביל לתיקון הצו פורסמו תקנות של שר האוצר מכוח חוק איסור מימון טרור, שהיוו ביחד עם הצו נדבך נוסף בחקיקה שנועדה למניעת מימון טרור, תוך שמירה על המשך קשרי הבנקאות הקורספונדנטים עם הבנקים הפלסטינים.

ביקורות וועדות עיצומים

במהלך שנת 2006 נמשך סבב הביקורות לבחינת יישום הוראות החקיקה לעניין איסור הלבנת הון, בבנקים, תוך דגש על הנושאים הכר את הלקוח ואיתור פעולות בלתי רגילות. לצד נקיטת צעדים לתיקון ליקויים שמתגלים בביקורת, מועברים ממצאי הביקורת במקרים של הפרות חמורות ל"וועדת העיצומים לתאגידים בנקאיים לעניין איסור הלבנת הון". ועדת העיצומים לא התכנסה בשנת 2006.

תחום היציבות הפיננסית

בדומה לבנקים מרכזיים אחרים, הוקם בבנק ישראל, ביוני 2003, גוף נפרד – "תחום היציבות הפיננסית", שתפקידו לקדם את יציבות המערכת הפיננסית בישראל, בכללותה, באמצעות הערכת מצבה והמלצות למדיניות מתאימה, תוך תיאום ושיתוף פעולה עם מחלקות אחרות בבנק ורשויות אחרות, העוסקות בנושא.

תחום היציבות הפיננסית עוסק, בין היתר, ב:

- איסוף נתונים, מידע והערכות על רכיבים שונים של המערכת, ויצירת תשתית של מאגרי נתונים ומידע על המערכת, לצורכי מעקב ומחקר;
- לימוד ומחקר של הידע בנושא היציבות הפיננסית ומשברים פיננסיים, לצורך פיתוח שיטות מעקב וניתוח של המערכת;
- ניתוח אינטגרטיבי של מצב המערכת הפיננסית והתפתחויות בה, ויצירת הערכת מצב לגבי הסיכונים המערכתיים והאיומים על המשק, הגלומים בפעילותה;
- המלצות למדיניות, כלומר הצעות לצעדי מנע - רפורמות ושינויים לחיזוק התשתית של המערכת, והתאמות במדיניות המוניטארית, הפיסקאלית והפיננסית, ולצעדי תגובה - לבלימת התפשטות זעזועים במערכת וניהול משברים;
- שמירה על קשרים הדוקים ושיתוף פעולה עם גורמים אחרים העוסקים בנושא וקידום התיאום ביניהם;
- הפצת ידע ופרסומים בנושא היציבות הפיננסית – בבנק, לרשויות, לציבור ולגורמים בינלאומיים.

בדומה לבנקים מרכזיים במדינות רבות, תחום היציבות הפיננסית בבנק ישראל החל בפרסום "דוח יציבות פיננסית" שנתי: ביוני 2004 פורסם הדוח לשנת 2003 ובמאי 2005 פורסם הדוח לשנת 2004. בהמשך פורסם הדוח השנתי כפרק בתוך דוח בנק ישראל השנתי. הדוח, המבוסס על שילוב של נתונים המצויים במאגרים של מחלקות אחרות בבנק ישראל ושל גופים אחרים, ממקד ומרכז את תוצאות עבודת התחום בכל הקשור למעקב וניתוח המערכת הפיננסית, ולמחקר ופיתוח שיטות לניתוחה. הדוח מהווה ערוץ מרכזי להפצת הידע בנושא ולקידום הדיון ביציבות המערכת הפיננסית בכללותה, בקרב הרשויות והציבור הרחב. בנוסף לדוח היציבות הפיננסית, התחום פרסם מאמרים שניתן למצוא אותם באתר האינטרנט של הבנק וכן החל בפרסום סדרת מאמרים לדיון תחת השם "סוגיות ביציבות פיננסית". כלכלני התחום גם כתבו דוחות, עבודות וניירות עמדה שלא פורסמו. כמו כן, מפרסם תחום היציבות הפיננסית באופן שוטף אינדיקטורים ליציבות הפיננסית באתר בנק ישראל תחת "נתונים ומידע". מאז הקמתו, עסק התחום גם במספר פרויקטים ועבודות תשתית חשובים:

- ייזום, תמיכה ושיתוף פעולה עם הלמ"ס בבניית תשתית נתוני "המאזן הלאומי של ישראל";
- פיתוח מאגרי נתונים לשימוש שוטף של התחום: "מאגר אינדיקטורים ליציבות פיננסית של ה-IMF"; "המאגר השוטף - נתונים ודוחות שוטפים"; "מאגר נתוני הסקטור העסקי"; "מאגר נתוני ענף הביטוח";

- בניית מסגרת ניתוח ופיתוח אינדיקטורים למעקב ולהערכת השינויים ביציבות המערכת הפיננסית, בכללותה, וברכיבים מסוימים שלה, ביניהם: האיתנות הפיננסית של הסקטור העסקי, עמידות חברות הביטוח וקופות הגמל ומאפייני הפעילות הפיננסית במשק.
- ייצוג בנק ישראל בצוותים בין-משרדיים וריכוז העבודה הבין-מחלקתית בבנק במסגרת קידום הקשרים של ישראל בתחום הפיננסי עם גופים בינלאומיים – האיחוד האירופי, OECD, WTO(GATS);
- השתתפות בפרוייקט בינלאומי של ה-IMF בנושא "אינדיקטורים ליציבות פיננסית" (בשיתוף הפיקוח על הבנקים).

מחלקת משאבי אנוש ומנהל

א. תפקידי המחלקה

1. **משאבי אנוש** - ניהול המשאב האנושי לכל אורך חיי העבודה של העובד משלב הגיוס עד לפרישה. פיתוח המשאב האנושי – הכשרה, הדרכה והשתלמות עובדים; הערכת עובדים; קידום והנעה, נידות עובדים. חישוב וביצוע תשלומי שכר וגמלה וניהול הפרט ורווחתו.
2. **ביטחון** - אבטחה של מבני הבנק ומשלוחי כספים. אבטחת מהימנות עובדים ואבטחת מידע מסווג.
3. **מינהל, רכש ולוגיסטיקה** - אחזקה ותפעול של בניני הבנק וציודו. ניהול הרכש והלוגיסטיקה, מתן שירותים משקיים ומשרדיים.
4. **תהליכים** – שיפור וייעול תהליכים ושיטות עבודה בחתך כלל הבנק, הובלה והטמעה תהליכי מעקב ובקרה ויצירת תשתית התקינה בבנק.
5. **הוצאה לאור, אינטרנט** – עריכה, תרגום והפקה של פרסומי הבנק בעברית ובאנגלית. תחזוקה שוטפת ופיתוח אתר האינטרנט.
6. **ספרייה** - ניהול אוסף הספרייה, כתבי העת ומאגרי מידע מקצועיים.

ב. תיאור היעדים והמשימות העיקריות של המחלקה לשנת 2007

1. המחלקה תתמקד במתן תמיכה למחלקות הבנק ביישום המבנה הארגוני החדש כולל התאמת כוח האדם הנדרש למחלקות והמערך המשרדי החדש. בנוסף, המחלקה נערכת לטיפול בגידול במספר העובדים הפורשים.
2. שיפור ההיערכות הפנימית של בנק ישראל ותמיכה בהקמת רשות ייעודית למערכת הבנקאות בשעת חירום.
3. שיפור רמת מערכות הניהול, התפעול והבקרה בניהול משאבי אנוש יושג על ידי תכנון והקמה של מערכות בקרה ביחידות המחלקה ועל ידי הטמעת מערכות מיכוניות חדשות במחלקה.
4. במסגרת פיתוח המשאב האנושי המחלקה תבנה תכנית לאיתור פוטנציאל ניהולי.
5. צמצום עלויות וייעול תהליכים בתהליכי העבודה של מחלקת משאבי אנוש עצמה. במסגרת זו נערוך בדיקה של תהליכי העבודה המרכזיים ועיגונם בנהלי עבודה.
6. לצורך שיפור המיומנות והידע של העובדים תוכן תוכנית הדרכה המותאמת לצרכי העבודה. המחלקה תערוך סקר צרכים לזיהוי פערי ידע של עובדים עקב שינוי תפקיד בעקבות השינוי הארגוני או צורך בהעשרת ידע קיים, ובהתאם לכך תתכנן את פעילות ההדרכה.
7. הגברת הגמישות הארגונית באמצעות נידות פנימית.

8. בתחום הביטחון יושם הדגש על שדרוג פיזי וטכנולוגי לאבטחה של מבנה הבנק. היחידה תפעל להגברת המודעות הביטחונית (פיזית ואבטחת מידע) בקרב העובדים והמנהלים.
9. בנושא רכש ולוגיסטיקה, נתמקד ביעדים הבאים :
ייעול תהליכי הרכש.
- שמירה על רמת תחזוקה שוטפת של מבני הבנק - שיפור תשתיות פיזיות, שיפור מערכי השירותים המשרדיים, שדרוג טכנולוגי ובטיחותי של תשתיות.
10. ביחידת האינטרנט והוצאה לאור, תהיה התמקדות בשדרוג האתר ושיפור השירות לציבור באמצעותו. חסכון בעלויות ההפקה והפצה של פרסומי הבנק ושיפור השירות למחלקות ולקהלי היעד של הפרסומים.

המחלקה לטכנולוגיית המידע

תפקידי המחלקה לטכנולוגיית המידע בשנת 2006

המחלקה לטכנולוגיית המידע מופקדת על גיבושה והפעלתה של אסטרטגיית המחשוב של הבנק, וכן על הרכש, ההפעלה, האחזקה והפיתוח של מערכות המידע ומערכות התקשורת. מערכות אלה כוללות מחשב מרכזי, שרתי יוניקס ואינטל המקושרים ברשתות פנימיות למאות מחשבים אישיים ומערכות טלפונים ותקשורת. כן מקושרת המערכת למערכות מיכון חיצוניות – של הבנקים, של הממשלה, של גורמים פיננסיים בארץ ובחו"ל, ולרשת האינטרנט.

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בתחומים האלה:

- ניהול מערכות אוטומטיות לתמיכה בתפקוד הבנק כבנקאי של הממשלה והבנקים: ניהול הנפקות מק"ם, יתרות מטבע החוץ, החוב הפנימי, החוב החיצוני ועוד. פיתוח כלי ניתוח ממוכנים עבור כלכלני הבנק בעבודתם עם מאגרי המידע בבנק ומחוץ לו לצורך תמיכה בקבלת החלטות.
- ניהול נתוני דיווח ממערכת הבנקאות והעברת הוראות ודיווחים אליה.
- ניהול נתוני דיווח מחברות במשק.
- פיתוח כלים לתמיכה במדיניות המוניטרית.
- פיתוח כלים מוניטריים ממוכנים, תוך השתלבות בזירות מסחר ממוכנות חיצוניות ופיתוח זירות מסחר פנימיות.
- ניהול מערכות לסליקה בין בנקאית ומול הבורסה לני"ע.
- היערכות להמשכיות עסקית ולמצבי חרום.
- תמיכה במערכות הניהול הפנימיות של הבנק.

בשנת 2006, בנוסף למטלות השוטפות, עסקה המחלקה בנושאים המרכזיים הבאים:

- הקמת מערכת הזה"ב (RTGS) לסליקה תוך יומית (במכרז נבחר מוצר של חברת מונטראן), אשר תפעל בשנת 2007 מול המערכת הבנקאית, הבורסה והמסלקות בארץ.
- מערכת לניהול אשראי תוך יומי למערכת הבנקאית, לצורך אספקת נזילות לפעילות במערכת הזה"ב הועברה לפיתוח הבורסה. דרך מערכת זו קובע בנק ישראל אלו סוגי ני"ע קבילים כבטחונות, ואת אופן השערוך בכל אחד מהם.
- היערכות להעברת ניהול המילווה לאוצר - קבלת נתונים מהאוצר, ושילובם בתהליכי שוק ההון.
- מיפוי המידע של כלל המערכות הכלכליות בבנק, כשלב מקדים להיערכות מחדש של המערכות בבנק, בהתאם לשינויים במבנה הארגוני.
- מיפוי צרכי המחשוב במערכת המשרד האחורי של מחלקת מט"ח, לצורך יציאה במכרז להקמת המערכת.
- הכנת מכרז להטמעת מערכת ERP.

- הטמעת מערכות לאבטחת מידע לסביבת המערכות הפתוחות ולניהול המשתמשים בכל סביבות המיחשוב.
- שידרוג מערכת הספר הראשי של בנק ישראל לסביבה הפתוחה.
- השלמת קישור הבנק למערכות חיצוניות נוספות של הממשלה והמערכת הבנקאית, לצורך העברת מידע מאובטח באמצעות מערכת של כספות וירטואלית.
- העלאת רמת השרידות המקומית באתר הבנק בירושלים, ושיפור תשתית התקשורת.
- הטמעת מערכת לניהול פרויקטים (Ms-project).
- פיתוח מערכת לניהול ת"ע ותקציב.
- פיתוח פרויקטים רבים נוספים (בהיקף מצומצם יותר); תחזוקה ושיפור של המערכות הקיימות.

תפקידי המחלקה בשנת 2007:

- מעבר לייצור בפרויקט הזה"ב (RTGS) לסליקה תוך יומית סופית ובזמן אמת.
- פיתוח תשתיות, כלי דיווח וניהול לפרויקט באזל II בפקוח על הבנקים.
- יציאה במכרז ל- ERP-SAP למערכות תקציב, תשלומים, מלאי, רכש, ניהול משאבי אנוש וניהול מערך המטבע, בחירת חברה והתחלת הקמת המערכת.
- הרחבת ה- RFI המקדים לחברות משנת 2006, בנושאי מערכות המשרד הקדמי והאמצעי של מחלקת מט"ח, לצורך יציאה במכרז להקמת המערכת בשנת 2008 ואילך, כמערכת כוללת למשרד קדמי, אמצעי ואחורי והכנת RFP.
- שיפור ההיערכות הפנימית של הבנק לשעת חירום - מעבר אתר ה- DR של הסביבה הפתוחה לאתר חיצוני מוגן בחברת MED1 ועוד.
- השלמת הקמת מערכת לניהול הספרים הראשיים בסביבה הפתוחה (קונסיסט GEM).
- הערכות לניהול מרכזי של מאגרי המידע בתחום הכלכלי, תוך שילוב כלי ניהול, דווח וכלים בטכנולוגיית Business Intelligence.
- פיתוח מערכת לניהול מכרזי REPO.
- המשך הטמעת מתודולוגיות וכלים לניהול פרויקטים מרכזיים.
- הטמעת מערכת לניהול מעקב אחר החלטות.
- שימת דגש על מימוש הנחיות רגולטוריות בנושא אבטחת מידע, ופרויקטים נוספים בתחום זה.
- התאמת מערכות הבנק למבנה הארגוני החדש.

מחלקת המטבע

פעילות המחלקה בשנת 2006:

אספקת מזומנים לציבור

מחזור המטבע הסתכם בסוף השנה ב-25.5 מיליארדי ש"ח, לעומת 24.5 מיליארדים בסוף 2005. במהלך השנה גדל מספר השטרות במחזור ב-5 מיליון והגיע ל-241 מיליון שטרות.

שטרות

יתרת השטרות מהסדרה הישנה במחזור (סדרה א') הסתכמה בסוף השנה ב-199 מיליוני ש"ח, לעומת 208 מיליונים בסוף שנת 2005. שיעור השטרות הישנים שנותרו במחזור בסך כל המחזור עמד בסוף השנה על 0.78% אחוזים.

מטבעות למחזור

בשנת 2006 הונפקו מעות מעריך 5 אג' ששנת הטבעתם תשס"ו; מעות מעריך 10 אג' ששנת הטבעתם תשס"ה, תשס"ו, ותשס"ז; מעות מעריך ½ ₪ ששנת הטבעתם תשס"ו ותשס"ז; מעות מעריך 1 ₪ ששנת הטבעתם תשס"ה ותשס"ו; ומעות מעריך 5 ₪ ששנת הטבעתם תשס"ו ומעות מעריך 10 ₪ ששנת הטבעתם תשס"ה ותשס"ו.

מטבעות זיכרון

במהלך שנת 2006 הונפקו שלושה מטבעות זיכרון וסט אחד של מטבע מיוחד אשר שווקו על-ידי החברה הממשלתית למדליות ומטבעות:

1. מטבע יום העצמאות, התשס"ו 2006 - "ההשכלה הגבוהה בישראל".
2. מטבע בסדרה "תמונות מן התנ"ך", התשס"ו 2006 - "אברהם ושלושת המלאכים".
3. מטבע לציון גביע העולם בכדורגל, התשס"ד 2004.
4. סט מטבעות חנוכה, התשס"ז, חנוכייה מקורפו.

המידע באתר האינטרנט

בקישור **אודות בנק ישראל** - מפורטת פעילותה של מחלקת המטבע; בקישור **שטרות ומטבעות** - מידע על סדרות המטבע השונות, מסדרת בנק אנגלו-פלשתינה ועד סדרה ב' של הש"ח; כן ניתן להגיע בקישור זה להודעות שפורסמו ע"י מחלקת המטבע, ביניהן בנושא הנפקת שטרות חדשים וביטול שטרות ישנים; ותאור השטרות החדשים וסימני הביטחון בהם.

קטלוג שטרות

לאחרונה הוציאה מחלקת המטבע ספר המציג את תולדות השטרות והמטבעות בישראל בין השנים 1927-2006 ובו נתונים מפורטים על כל שטר ומטבע. בצד כל מטבע מצוינים הקוטר, המשקל, נושא המטבע ומקורו, שם המעצב, תאריך ההנפקה ותקופת השימוש, וכן מובאים הסברים ודברי רקע לעיצובו.

האוסף הנומיסמטי

בבנק ישראל בירושלים שמור אוסף נומיסמטי גדול של שטרות ומטבעות עתיקים וחדשים. האוסף כולל דוגמאות של אמצעי תשלום שהילכו במחזור הכספים ארץ ישראל מימי קדם ועד ימינו.

מתן שירותים לממשלה ולציבור

מחלקת המטבע נותנת שירותים לממשלה (פיקדונות למשמרת, רכישה ומכירה של מט"ח ופדיון המחאות במט"ח וש"ח) ולציבור (שירותי צריפה ופריטה בש"ח, החלפת מטבע פגום, החלפת מטבע מסדרה א' ופדיון מלוות המדינה).

הפעילות המתוכננת

מטבעות למחזור

- הנפקת מטבע חדש למחזור מעריך 2 ש.
- לשם שיפור עמידותם של השטרות בעריך 20 ש, מתכננת מחלקת המטבע להנפיק שטר מנייר פולימר.

מטבעות זיכרון ומטבעות מיוחדים

- מתוכננת הנפקה של מספר מטבעות לשנים הבאות (כפוף לאישורים מתאימים):
- מטבע חנוכה תשס"ח, "חנוכייה ממצרים".
- מטבע תמונות מהתנ"ך תשס"ז 2007, "וגר זאב עם כבש".
- מטבע בסדרת "אתרי מורשת עולמית", התשס"ו 2006, העיר הלבנה תל-אביב.
- מטבע "אתרי מורשת עולמית", תשס"ח 2008, "מצדה".
- מטבע "חתני פרס הנובל", תשס"ח 2008, "ש"י עגנון".
- מטבע יום העצמאות תשס"ז 2007, "אמנויות הבמה".
- מטבע לציון האולימפיאדה בביג'ין, תשס"ז 2007, "גידור".
- מטבע "המשרתים במילואים", תשס"ח 2008.
- מהדורת זהב מיוחדת של מטבע בסדרה "תמונות מן התנ"ך", תשס"ז 2007, "משה ולוחות הברית".
- מהדורת זהב מיוחדת של מטבע בסדרה "תמונות מן התנ"ך", תשס"ז 2007, "אברהם ושלושת המלאכים".

חשבות הבנק

החשבות עוסקת באופן שוטף בשני תחומי פעילות עיקריים. התחום הראשון שייך לתפקידים ה"קלאסיים" של החשבות כפי שיפורטו להלן, כגון ניהול הספר הראשי של הנהלת החשבונות, מתן שירותי בנקאות לממשלה ולבנקים, הפקת דיווחים וכד'. התחום השני הוא מערך התשלומים והסליקה בישראל. מערכות התשלומים והסליקה הן חלק חיוני של התשתית הכלכלית והפיננסית במשקים מודרניים, ותפקודן היעיל תורם להתפתחותם וליציבותם הפיננסית. בנק ישראל פועל לקידום הבטיחות, האמינות והיעילות של מערכות התשלומים והסליקה ונוקט אמצעים להפחתת הסיכונים הכרוכים בסליקה. במסגרת זו מוביל בנק ישראל רפורמה מקיפה של מערכות התשלומים והסליקה בארץ על מנת לעמוד בתקנים בין-לאומיים שקבע הבנק הבין-לאומי לסליקה. (ה-BIS, Bank of International Settlement). גולת הכותרת של רפורמה זו היא הקמת מערכת לסליקה תוך-יומית בזמן אמת, (מערכת ה-RTGS – Real Time Gross Settlement), המכונה בישראל מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת). תחילת פעולת המערכת צפוי בחודש יולי 2007.

התפקידים העיקריים של חשבות הבנק בשני המישורים:

- א. בנקאי של הממשלה בארץ – החשבות מספקת שירותים בנקאות לממשלה בש"ח, ביצוע תקבולים ותשלומים וניהול חשבונות עבור משרדי הממשלה השונים.
- ב. בנקאי של הבנקים – ניהול חשבונות העו"ש השקליים של הבנקים בישראל המשמשים הן לצורך ניהול הנזילות והן לצורך הסליקה הסופית של המסלקות השונות. (מסלקת השקים, מס"ב ומסלקת הבורסה).
- ג. ניהול הספר הראשי של הבנק – ניהול הנהלת חשבונות מרכזית של הבנק, כולל אחריות לתהליך הרישום החשבונאי בשלמותו, קביעת עקרונות הרישום החשבונאי ובקרה על יישומם בפועל בהתאם להנחיות שניתנו וליווי חשבונאי בהטמעת מערכות ייעודיות בבנק.
- ד. הפקת דיווחים חשבונאיים, סטטיסטיים וכלכליים הנשענים על נתוני החשבות – הפקת דיווחים שמקורם בתנועות החשבונאיות הנרשמות בספרי בנק ישראל. כולל הפקת הדוחות הכספיים של הבנק, מידע סטטיסטי וכלכלי המופץ למחלקות הבנק ולגורמי חוץ. (כגון הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.)
- הנתונים מנוהלים במאגר של סדרות המכילות נתונים היסטוריים, החל משנת 1995. סדרות נבחרות מוצגות באתר בנק ישראל באינטרנט.
- ה. הבטחת יציבות ובטיחות מערכות התשלומים והסליקה בישראל – אחריות זו כוללת בין השאר:

- קביעת מדיניות בתחום מערכות תשלומים וסליקה, והתאמת מערך התשלומים והסליקה לסטנדרטים בין-לאומיים מקובלים.
- יזימה של רפורמות ושינויים שיידרשו.
- פיקוח על מערכות התשלומים והסליקה החשובות בישראל כדי לוודא את יציבותן ובטיחותן.
- תפעול מערכות תשלומים וסליקה חשובות – בנק ישראל יהיה המפעיל של מערכת הזה"ב.

מינהל מילואות המדינה

תפקידי מינהל מילואות המדינה בשנת 2006

במסגרת המטלות השוטפות, עסקה המחלקה בתחומים האלה:

- ניהול מילואות הפנים של המדינה – מילואות מרצון (סחירים ובלתי סחירים) ומילואות חובה. כן אחראי המינהל על פדיון מילואות החוץ (בונדס) בישראל. ניהול מילואות לפי חוק מילואות המדינה התשל"ט-1979 הועבר לאחריות משרד האוצר
ב- 15.6.06.
- רישום תקבולי המכירות של איגרות החוב וביצוע התשלומים לבעלי המילואות ולמחזיקי פיקדונות ניירות ערך.
- ניהול של פנקס איגרות החוב של מילואות המדינה. מינהל מילואות המדינה משמש בתפקיד "בנק מרכז" של מילואות המדינה הסחירים הרשומים למסחר בבורסה לני"ע.
- קבלת תשלומים בגין מימוש אופציות לרכישת מניות מהמדינה והעברת המניות למממשי האופציות.
- ייזום, לפי הצורך, של שינויי חקיקה בנושא המילואות.
- הכנה ופרסום של ההוראות לפדיון המילואות, וגם קביעה וחישוב של שערי הפדיון לביצוע התשלומים של הקרן והריבית.
- ניהול מאגרי המידע של מילואות החובה.
- הציבור יכול לקבל מידע עדכני ומפורט על כל הקשור למילואות החובה בפניה בכתב או בע"פ. כן ניתן לקבל מידע טלפוני על קיום מילואות, שטרם נפדו, וכיצד ניתן לפדותם.
החל ב- 25.12.05 יכול כל אזרח ששילם את המילואות בשנים 1961 עד 1982 לבדוק באמצעות האינטרנט האם קיימים עדיין מילואות על שמו שטרם נפדו. כמו כן יוכלו יורשי בעלי מילואות שנפטרו לבדוק האם קיימים מילואות על שם נפטרים שטרם נפדו. אם יתברר כי קיימים מילואות שטרם נפדו, יוכל הזכאי או במקרה של זכאי שנפטר- יורשיו, לשלוח בקשה באמצעות האינטרנט למתן הנחיות לקבלת דמי הפדיון. בתשובה לבקשה ישלח בנק ישראל מכתב למענו של הפונה ובו יינתנו הנחיות ואפשרויות לקבלת דמי הפדיון.
ניתן לקבל את דמי הפדיון של המילואות בקופות בנק ישראל בת"א ובירושלים. בעלי מילואות, שקיבלו מכתב זכאות מבנק ישראל, יכולים לקבל את דמי הפדיון של המילואות במזומן גם בבנק הדואר לאחר תשלום דמי טיפול הנהוגים אצלם. כן ניתן להגיש תעודות מלווה לפדיון בגוביינא באמצעות סניפי התאגידים הבנקאיים (תמורת תשלום דמי עמלה).
- המינהל מטפל בהעברת תוצאות הסליקה לבנק ישראל ממסלקת הבנקים והבורסה לני"ע.
בשנת 2006 נוסף על הטיפול במטלות השוטפות עסק המינהל בנושאים אלה:
- ב- 4.1.05 תוקן חוק מילואות המדינה התשל"ט-1979 לפיו הנהלת ענייני המילואות, שהונפקו לפי חוק זה, תועבר למשרד האוצר. התיאומים בנושא נעשו במהלך 2005, ותחילת 2006. העברת המנהלה לאוצר בוצעה ב- 15.6.06.
- בוצעו שינויים שנדרשו במערכות לקראת המעבר לרישום בחשבונות הבנקים בערכים שוטפים במערכת זה"ב (RTGS).

ריכוז נתונים על פניות הציבור לבנק ישראל – 2005 ו- 2006

2006	2005	
6241	1441	מספר הפניות למידע
6159	1436	מספר הפניות שנענו במלואן
60	52	מספר הפניות שנדחו
22	5	מספר הפניות שנענו חלקית
99%	99%	שיעור הפניות שנענו תוך 30 יום
99%	96%	מזה : - בחיוב
0.4%	1%	- באופן חלקי
1%	3%	- בשלילה
1%	1%	שיעור הפניות שנענו תוך 60 יום
100%	75%	מזה : - בחיוב
		- באופן חלקי
	25%	- בשלילה
		שיעור הפניות שנענו מעבר ל-60 יום

מיון התשובות שנענו בשלילה, או באופן חלקי, לפי העילות המפורטות בחוק, בשנת 2006 :

מספר הפניות שנענו חלקית	מספר הפניות שנענו בשלילה	העילה
	12	מטעמי סודיות - לפי חוק
	2	מידע לא זמין
	15	לא רלוונטי לבנק
		מידע זמין חלקית
		נתונים לא באחריות המחלקה
	31	שונות
22	60	סה"כ

ביצוע תקציב הבנק לשנים 2005 ו-2006

במיליוני ש"ח ובמחירים שוטפים		
2006	2005	סעיף ההוצאה
458.7	463.0	א. סך ההוצאות ללא הדפסת כסף
522.3	497.4	סך ההוצאות כולל הדפסת כסף
275.2	287.7	א.1. עלות העבודה
139.1	133.5	א.2. עלות הגמלאים
44.4	41.8	א.3. שוטף
11.8	7.2	אחזקת הבנק
10.3	10.9	אחזקה ותפעול מערכות המחשוב
1.0	0.8	אחזקה ותפעול סניף המטבע
0.2	-	הקמת חטיבה למידע וסטטיסטיקה
21.1	19.9	הוצאות מנהליות
-	3.0	מוסדות בין-לאומיים
63.5	34.4	א.4. הדפסת כסף
-5.8	-5.5	ב. סך ההכנסות
23.6	37.2	ג. סך ההשקעות
18.4	8.5	ג.1. השקעות ריאליות
13.1	2.8	השקעות מחשוב
5.3	5.7	ציוד, מכונות ושיפוצים
5.2	28.7	ג.2. השקעות פיננסיות – רכישת מניות
-358.3	-1,037.2	ד. השתתפות בתכנית העסקאות הפיננסיות IMF*

* החל משנת 1999 משולבת ישראל בתכנית העסקאות הפיננסיות של קרן המטבע. התכנית היא מנגנון שבאמצעותו יכולה מדינה חברה בקרן המטבע להחליף עם הקרן SDR או מטבע זר תמורת המטבע המקומי שלה, ומדינה אחרת מתבקשת לבצע החלפה נגדית. הסכומים נקבעים ע"י הקרן בהתראה קצרה מראש.

אתר האינטרנט של בנק ישראל

אתר בנק ישראל בכתובת: <http://www.bankisrael.gov.il> מיועד הן לאנשי מקצוע, והן לציבור הרחב.

האתר מכיל מגוון רב של נושאים הקשורים בפעילות השוטפת של בנק ישראל.

כל הפרסומים של בנק ישראל מוצגים באתר במקביל לפרסומם בדפוס. פרסומים אלה כוללים דוחות תקופתיים כגון ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים (רבעוני), דוחות אינפלציה (חצי שנתי) ודוחות שנתיים על תחומים שונים בכלכלת ישראל, ובראשם הדוח השנתי של בנק ישראל המתפרסם החל משנת 2006 במתכונת חדשה הכוללת סקירה על המערכת הפיננסית. בנוסף מוצגים באתר הרצאות ומאמרים של נגיד הבנק, מנהלים וכלכלנים, עבודות מחקר, מאמרים וניירות עמדה בתחומים שונים בכלכלת ישראל, וכן קטלוג הפרסומים המודפסים של בנק ישראל.

באתר קיים ארכיון היסטורי של פרסומי השנים האחרונות. הגישה אל הפרסומים היא מהירה וידידותית, וניתן לבחור פרסום לפי סוג, נושא, מחבר, ומועד הפרסום. הפרסומים הם בפורמט אוניברסלי המאפשר צפייה והדפסה בכל מקום, ובסוגים שונים של מחשבים.

בסעיף "**נתונים מידע וחקיקה**" מצוי מידע כלכלי רב המתעדכן באופן שוטף, הכולל ריביות בנק ישראל וריביות בשווקים הפיננסיים, נתונים על שוק מטבע חוץ ויתרות מט"ח, נתונים עיקריים על המשק הישראלי - כולל המדד המשולב לבחינת מצב המשק, סטטיסטיקה מקיפה (רבעונית ושנתית) על מערכת הבנקאות, מידע כלכלי אינטראקטיבי כגון האפשרות לאתר חשבונות ולקוחות מוגבלים, וכן קובצי חקיקה שונים ובהם חוק בנק ישראל, חקיקה בנקאית, צווים, והוראות שונות של המפקח על הבנקים.

בסוף 2005 נפתחה בפני הציבור, באמצעות האתר, האפשרות של **בירור מלוות חובה שהונפקו וטרם נפדו**. הפונה לקבלת שירות זה באתר מתבקש למלא פרטים אישיים שלו או של נפטר שהוא אחד היורשים שלו, ואם נמצאו תעודות מלווה שטרם נפדו מקבל הפונה הנחיות לקבלת דמי הפדיון.

בשנת 2005 נוסף לאתר בנק ישראל מאגר סדרות הנתונים. מאגר זה הוא נדבך נוסף במערך המידע הכולל על כלכלת ישראל שבנק ישראל מעמיד לרשות הציבור, והסדרות בו הן כלי רב ערך לחוקרים, אנליסטים וסטודנטים המתעניינים במימד האמפירי של כלכלת ישראל.

במסגרת **הגברת השקיפות** של פעילות בנק ישראל בתחום המוניטרי הוחל בפרסום הפרוטוקולים החודשיים של הדיונים לקבלת החלטת הריבית באתר בנק ישראל.

לרשות הציבור עומדים באתר **שערי החליפין היומיים היציגים**, המתעדכנים מיידית לאחר קביעת השערים היציגים על ידי בנק ישראל. כן קיים באתר מנגנון לחיפוש שערי חליפין יומיים היסטוריים למטבעות שונים, החל משנת 1977. בנוסף קיימת באתר האפשרות לקבלת סדרות של שערי חליפין יציגים לפי בחירה של תקופה ומטבע, בצורות שונות: על המסך, בהצגה גרפית או קובץ להמשך עבודה וחישובים המחשב המשתמש.

ההודעות לעיתונות של בנק ישראל מתפרסמות באתר הבנק בו זמנית עם פרסומן לציבור. ההודעות הן מקור למידע רב אודות פעילות בנק ישראל, כולל החלטות הריבית החודשיות, פעילות מערכת הבנקאות, ונושאים כלכליים אחרים שעל סדר היום. קיים באתר מנגנון המאפשר גישה מהירה להודעות המופיעות באתר מאז הקמתו בשנת 1997, זאת על פי מיון לנושא ההודעה ושנת פרסומה. כן ניתן למצוא הודעות לעיתונות על פי מילים מתוך כותרת ההודעה או הנושא.

בסעיף "**אודות בנק ישראל**" מופיעים ההיסטוריה ותפקידי בנק ישראל, פרטים על נגיד הבנק, המשנים, ונגידים קודמים, מידע על בעלי התפקידים מרכזיים בבנק ישראל, לרבות כתובות דואר אלקטרוני **ישירות** של הנגיד ומנהלים בבנק, הסברים אודות המבנה הארגוני של הבנק, והמפה של המבנה הארגוני.

הסעיף "**פניות הציבור**" כולל כתובות דואר, דואר אלקטרוני, ומענה טלפוני לפניות הציבור בתחומים שונים.

כידוע, בנק ישראל הוא המנפיק הבלעדי של מטבע ישראלי. באתר מצוי קטלוג של **השטרות והמטבעות של ישראל**, החל מסדרות בנק אגלו פלשתינה ועד לסדרות השקל החדש. קטלוג זה זכה לעיצוב מחודש וידידותי המאפשר צפייה מהירה ונוחה בסדרות ובפרטים על שטרות ומטבעות שונים. הקטלוג מופיע באתר גם באנגלית.

סעיף מיוחד באתר מוקדש ל**משרות פנויות** בבנק ישראל. אם ישנן כאלה, ניתן למלא טופס אלקטרוני, ובכך לקצר את תהליך ההרשמה. הדפים למשרות פנויות הם בעברית ובערבית כאחד, לנוחיות דוברי שתי השפות.

באתר ניתן להירשם ל**רשימות תפוצה** ולקבל בדואר האלקטרוני נתונים ומידע בתחומים שונים כגון שערי החליפין היומיים, ההודעות לעיתונות, הפרוטוקולים של דיוני הריבית ומכרזי המחלקה המוניטרית. לנוחיותם של גורמים מקצועיים ואחרים, בארץ ובחו"ל שאינם דוברי עברית, ניתן לגלוש באתר בשפה **האנגלית**. בחלק זה של האתר מופיע תרגום של חלקים גדולים של הנושאים בעברית, והוא הולך ונעשה מקיף יותר, תוך שיפורים בעדכניותו. הושם דגש בעת האחרונה על תרגום מידי של נאומים והרצאות של נגיד הבנק, הודעות לעיתונות, וכן על הרחבה של תחום המחקרים ומאמרים פרי עטם של כלכלני הבנק.

מאגרי המידע בבנק הנוגעים לחוק הגנת הפרטיות

מס' סד'	מחלקה	שם המאגר	שם המנהל	מספר המאגר בפנקס מאגרי המידע
1.	פיקוח על הבנקים	מושל"כ	חני שני	990036467
2.	פיקוח על הבנקים	לווים גדולים ונתוני אשראי לווה בודד	ערד מאי	990036450
3.	פיקוח על הבנקים	אנשים קשורים	דורית לואיס	990084933
4.	פיקוח על הבנקים	אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים	ערד מאי	197270
5.	פיקוח על הבנקים	חשיפת אשראי	ערד מאי	196924
6.	פיקוח על הבנקים	לווים בעלי אשראי במט"ח	אופירה ריבלין	621760
7.	פיקוח על הבנקים	קיפיל-פניות הציבור	עודדה פרץ	700006509
8.	פיקוח על הבנקים	דוחות ביקורת	בתהליך רישום	
9.	פעילות המשק במט"ח	היתרים אישיים פרט	יוסי אלקלעי	990033398
10.	פעילות המשק במט"ח	כופר	עטליה דורון	880003648
11.	פעילות המשק במט"ח	כרטיסי אשראי	שלום הרשקו	990032737
12.	פעילות המשק במט"ח	מצבת החובות	יחיאל רחבי	990033061
13.	פעילות המשק במט"ח	פעולות במט"ח מערכת פרטנית (בנקים)	אבי שוורץ	880006296
14.	פעילות המשק במט"ח	פעולות במט"ח מערכת פרטנית (חלפנים)	משה ברוכים	136401
15.	פעילות המשק במט"ח	החזקות בני"ע סחירים	ג'רפי ישעיה	991000048
16.	פעילות המשק במט"ח	מערכת דיווחים ישירים	דני בלינדר	53228
17.	פעילות המשק במט"ח	מכשירים פיננסיים ניגזרים	דוד אפריאט	72601
18.	פעילות המשק במט"ח	רשימוני יבוא יצוא	יוסי אלקלעי	991001458
19.	פעילות המשק במט"ח	דוח על נכסים בחול יחידים	דני בלינדר	424390
20.	משאבי אנוש ומינהל	ניהול משאבי אנוש	עידית בן בסת	990026949
21.	משאבי אנוש ומינהל	ספקים - משק וגזברות	איתן כהן	990026956
22.	משאבי אנוש ומינהל	משכורת	יגאל וייס	990026933
23.	משאבי אנוש ומינהל	הלוואות עובדים	עידית בן בסת	990026963
24.	משאבי אנוש ומינהל	קרן השתלמות	ברק אטינגר	990080912
25.	משאבי אנוש ומינהל	ביטוח רכב	יוסי חביליו	990080929
26.	משאבי אנוש ומינהל	שורש וטופז	יגאל וייס	990080936
27.	משאבי אנוש ומינהל	קופ"ג - דיסקונט כלל גמל מניפה	יגאל וייס	990080959
28.	מ.מ.מ.	אגרות מילות חובה	איציק חן	990027304
29.	מ.מ.מ./מוניטרית	פנקס בעלים/פרטיים שוק ההון	שלמה יונה	990036374
30.	חשב הבנק	שיקים דחויים	חיים שאול	990080942
31.	חשב הבנק	התחייבויות לפנסיה	גלילה קציר	700006516

באתר האינטרנט של בנק ישראל מופיעים כל הפרסומים המודפסים, וכן פרסומים נוספים שאינם יוצאים לאור בדפוס.
דף רשימת הפרסומים באתר הוא בכתובת: <http://www.bankisrael.gov.il/publheb/publheb.htm>

חברות, עלוני מידע לציבור וספרים שהבנק פרסם בשנת 2006:

- ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים* (רבעוני, דו לשוני).
- סקר החברות והעסקים* (רבעוני).
- דוח האינפלציה* (חצי שנתי).
- דוח בנק ישראל לשנת 2005*.
- דין וחשבון כספי לשנת 2005*.
- מערכת הבנקאות בישראל, סקירה שנתית 2005*.
- סקירה שנתית 2005, מחלקת המטבע.
- מידע שנתי על התאגידים הבנקאיים 2001-2005 (דו-לשוני).
- סדרות מאמרים לדיון של מחלקת המחקר, המחלקה המוניטרית (עיונים מוניטריים), המחלקה לפעילות המשק במט"ח (סוגיות במטבע חוץ), תחום היציבות הפיננסית ויחידת המחקר – הפיקוח על הבנקים.
- סדרת מחקרים (IER) Israel Economic Review, Vol 4, No.1, (אנגלית).
- השטרות והמטבעות בישראל 1927-2006 (מחלקת המטבע)

מידע מתעדכן – דפי חילוף

- נתונים עיקריים על המשק הישראלי.
- מידע שוטף על התאגידים הבנקאיים (דו לשוני).
- שערים יציגים (ריכוז שבועי, דו-לשוני).
- תקנות המסלוקה.
- הוראות ניהול בנקאי תקין.
- רשימת פרויקטים של הבנק העולמי.
- הוראות הדיווח לציבור.
- הוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים.
- שוקי ההון והכספים, נתונים שוטפים.
- עדכונים לאוגדני מינהל מילות המדינה.

* מתפרסמים גם באנגלית